

Tartu Ülikool
Semiootika osakond

Liis Jõgi
VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS TÄNAPÄEVA EESTI TÖÖTURUL
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Kristi Raudmäe

Tartu
2014

Olen bakalaureusetöö kirjutanud iseseisvalt. Kõigile töös kasutatud teiste autorite töödele, põhimõtteliste seisukohtadele ning muudest allikaist pärinevatele andmetele on viidatud.

Autor: Liis Jõgi..... (*allkiri*)

..... (*kuupäev*)

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
1. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS, KAPITAL JA VÕIM	9
1.1. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS	9
1.2. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI KAPITAL	12
1.3. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÕIM.....	15
2. VÕÕRKEELTEÕPET SÄTESTAVAD DOKUMENDID.....	17
2.1. “EUROOPA KEELEÕPPE RAAMDOKUMENT”	18
2.2. “EESTI VÕÕRKEELTE STRATEEGIA 2009-2015”	21
2.3. ÕPPEKAVAD.....	25
3. VÕÕRKEELTEOSKUS TÖÖTURUL.....	31
3.1. HARIDUS JA TEADUS.....	32
3.2. KULTUUR JA MEELELAHUTUS	33
3.3. RIIGI-JA AVALIK HALDUS.....	34
3.4. HARIDUSSILMA STATISTIKA.....	36
4. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS TÄNAPÄEVA EESTI TÖÖTURUL	39
KOKKUVÕTE.....	43
KASUTATUD KIRJANDUS	46
SUMMARY	48
LISAD	50
LISA 1	50
LISA 2	53
LISA 3	57
LISA 4	59
LISA 5	61

LISA 6	66
--------------	----

SISSEJUHATUS

Bakalaureusetöö keskendub võõrkeelteoskuse väärtusele tänapäeva Eesti ühiskonnas vaadeldes seda läbi võõrkeelteõpetust reguleerivate strateegiadokumentide ning uurides võõrkeelteoskuse nõudlust tööturul. Maailma globaliseerumine suurendab võõrkeelteoskuse vajadust, milles teiste kultuuride esindajatega kõneleda ja ühenduda. Erinevate võõrkeelte oskust ja õpetamist puudutavate strateegiadokumentide olemasolu näitab, et küsimusele pööratakse palju tähelepanu riiklikul tasemel. Muutunud on see, millal võõrkeeleõpet koolides alustatakse, kui palju erinevaid keeli õpitakse. Majanduslike muutustega käivad kooskõlas tööturu muutused ning ainult emakeele valdamine ei ole piisav, et olla konkurentsivõimeline.

Ajalooliselt on võõrkeeleõppe lai ja mitmete erialade poolt uuritud teema ning mida edasi, seda enam erialasid hakkab selle vastu huvi tundma. Sellega tegelevad pedagoogikateadlased ja filoloogid, kes uurivad eelekõige võõrkeeleõppe metoodikat ja omandamist, aga ka sotsiaalteadlased, kes uurivad võõrkeeleõpet sotsiolingvistikalisest vaatepunktist, vaadeldes keele ja ühiskonna suhteid. Keelt uurivad ka psühholoogid, kes tegelevad psühholingvistikaga, filosoofid ja majandusteadlased. Majandusteadlased vaatlevad keelt kui majandusliku edumaa tagajat. Keeleõppest on saanud keskne teema ka kultuuriteaduses. Semiootilisest küljest on võõrkeeleõppe teemaga tegelenud Marcel Danesi, kes kirjeldab antud protsessi semiootilisi omadusi, lähendab omavahel keele ja kultuuri tähistuskorra seoseid ja rõhutab nende olulisust. (Danesi 2000: 22, 35) Ometi ei ole tema töödes kajastatud võõrkeelte olulisust tänapäeva sotsiaalses ja majanduslikus maailmas. Sotsiokultuurilisest ja semiootilisest vaatepunktist on keelt vaadelnud Leo van Lier (van Lier 2004: 53), kes defineerib seda kui tähendusloomelist tegevust, mis leiab aset keerukas erinevate tegurite võrgustikus olles suhestatud nii üksteise kui ka ümbritseva maailma sotsiaalsete, poliitiliste ja majanduslike aspektidega.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on uurida ja analüüsida võõrkeelteoskust kui väärtust tänapäeva Eestis ja selle seotust konkurentsivõimega tööturul. Selle saavutamiseks analüüsitakse võõrkeelteõppega seotud strategiadokumente uurides seal kirjeldatud võõrkeelteõppe eesmärke. Olgugi, et tegu on paljuräägitud ja aktuaalse teemaga puuduvad otsesed uurimused, mis kajastaksid võõrkeelteoskuse olulisust tööturul. Seega on töö käigus plaanis luua otsene seos võõrkeelteoskuse ja tööturu konkurentsivõime vahel. Eeldatavad tulemused kinnitavad võõrkeelteoskuse väärtust ja nõudlust tööturul ning näitavad Eesti Vabariigi haridussüsteemi toetust sellele. Saadud tulemuste põhjal annab autor ülevaate Eesti tööturu nõudlustest, keeleõppe vajalikkusest ning väärtusest tänapäeva ühiskonnas.

Bakalaureusetöö esimeses peatükis selgitatakse teoreetilist raamistikku, millele töö toetub. Võõrkeelteoskust vaadeldakse kui väärtust, kapitali ja võimu, kasutades selleks Pierre Bourdieu ja Normal Fairclough teooriaid. Teises peatükis analüüsitakse võõrkeelteõpet reguleerivaid dokumente, et vaadelda võõrkeelteõppe olukorda Eesti Vabariigis ja kas seeläbi on tagatud noorte konkurentsivõime tööturule sisenedes. Alustatakse suuremast “Euroopa keeleõppe raamdokumendist”, mis reguleerib Euroopa liikmesriikide keeleõpet. Pärast seda liigutakse lokaalsemate dokumentide juurde (“Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015”) ning dokumentide osa lõpetatakse õppekavade ülevaatega. Bakalaureusetöö keskendub võõrkeelteoskusele kui väärtusele ning seetõttu on eelnevates dokumentides vaadeldud, kuidas riiklikul tasandil põhjendatakse võõrkeelteoskust kui väärtust. Töö on üles ehitatud selliselt, et esmalt kaardistada väärtuste väli kuna väärtused on ajas muutuvad ning üleüldiselt liikuv mõiste. Eesmärk on anda ülevaade erinevatest väärtuse käsitlemistest ning siduda seda konkurentsi ja võimu mõistetega, mis looksid terviku. Pärast väärtuste mõiste välja loomist vaadeldakse võõrkeelteõpet reguleerivaid dokumente ning uuritakse, kuidas on nendes sõnastatud võõrkeel kui väärtus ning kas ja kuidas on dokumentides välja toodud võõrkeelteoskusega kaasnevad hüved (sh konkurentsivõime ja eelispositsioon tööturul).

Üheks võimaluseks võõrkeelteoskust kui väärtust mõõta ja analüüsida tänapäeva tööturul on vaadelda töökuulutuste nõudeid võõrkeelte osas. Töö kolmandas osas on vaadeldud internetiportaali www.cvkeskus.ee töökuulutusi. Kuna tegu on eesti tööportaaliga siis vaadeldakse vaadeldud töökuulutusi. Kuna tegu on eesti tööportaaliga siis vaadeldakse vaadeldud töökuulutusi. Kuna tegu on eesti tööportaaliga siis vaadeldakse vaadeldud töökuulutusi. Kuna tegu on eesti tööportaaliga siis vaadeldakse vaadeldud töökuulutusi.

eesti keele. Autor viis läbi kahekuulise vaatluse ning analüüsis saadud tulemusi. Statistika koostamiseks vaadeldi kahe kuu jooksul kolme valdkonna töökuulutusi. Nende põhjal selgitas autor välja tol perioodil valitseva võõrkeelte nõudluse. Lisaks on välja toodud erinevate võõrkeelte nõudlus eraldi. Võrdlemaks töökuulutustes välja toodud keelenõuded koolides õpetatavate võõrkeeltega on töö empiirilises osas kirjeldatud Haridus- ja Teadusministeeriumi statistikaportaali HaridusSILM andmete alusel Eesti koolides enim õpitud võõrkeeli.

Võõrkeelteoskus on aktuaalne teema ning tänapäeval palju rõhutatud nii meedia kui riigorganite poolt. Tänu sellele on mitmeid asjakohaseid töid ilmunud. Kuna Eesti on Euroopa liidu liikmesriik, siis meisse puutuvad peamiselt euroopasisesed dokumendid ja uurimused. Võõrkeelte vallas on palju tööd teinud Euroopa Nõukogu ning nende juhtimisel on palju uuringuid läbi viidud ja raamatuid avaldatud. Üks nendest on Rosita Rindler Schjerve ja Eva Vette poolt kirjutatud “European Multilingualism: Current Perspectives and Challenges”, mis keskendub mitmekeelsuse sotsiokultuuriliste, poliitiliste ja teaduslike poolte ülevaatele. Samuti on nende juhtimisel valminud “Euroopa keeleõppe raamdokument”, mida kasutatakse bakalaureusetöös. Eestis on selle teemaga tegelenud Tartu Ülikooli majandusteaduskonna vanemteadur Ott Toomet (Toomet 2007), kes on uurinud seoseid keeleoskuse ja konkurentsivõime vahel. Toetava allikana kasutatakse Anu Masso ja Triin Vihalemma kvantitatiivset analüüsi “Võõrkeelte oskus ja kasutamine, seos sotsiaalse integratsiooni ja mobiilsusega Eesti ühiskonnas 2002-2003”.

1. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS, KAPITAL JA VÕIM

Käesolevas töös, käsitledes võõrkeelteoskuse kohta ja tähtsust tänapäeva ühiskonnas ja tööturul, on keskseks mõisteks väärtus. Olgugi, et antud mõiste on kasutusel erinevates teadusvaldkondades omandades neis tähendusele lisavarjundeid, saab võõrkeelteoskust vaadelda just läbi väärtuse mõiste kirjeldamiseks selle positsiooni ühiskonnas. Kapitali seisukohast vaadatakse võõrkeelt, et anda ülevaade võõrkeelteoskusest kui tänapäeval vajalikust ja nõutavast omadusest. Seejärel vaadatakse võõrkeelt kui võimu eelkõige tööturu ja konkurentsi seisukohast, kus võõrkeelteoskusest saab vahend, millega teiste üle võimu teostada ja seeläbi konkurentsivõimelisemad olla, paremaid väljavaateid omada.

1.1. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS

Üks maailma juhtivaid Oxfordi sõnastikke (Oxford Dictionary of English 2013) annab väärtusele mitu definitsiooni. Nende järgi on väärtus midagi ihaldatavat, tähtsat ja kasulikku. Lisaks sellele arusaam sellest, mis on elus oluline ja kasu toov. Sotsiaalteadustes on väärtust defineeritud kui solidaarsuse ja kollektiivse identiteedi mehhanismi (Dictionary of social sciences 2002) Väärtused on olnud ka sotsiaalteaduste keskmes seoses ühiskonnas kehtivate väärtussüsteemide uurimisega. Väärtus on vaadeldud inimeste nägemusena eetilisest või sobivast käitumisest, sellest mis on vale või õige, ihaldatav või vastumeelne. (Samas) Väärtus on ajas muutuv mõiste ning sõltuv ajahetkest, ühiskonnakorraldusest, inimeste meelsusest. Väärtus on mõiste, millele ei ole ühest definitsiooni. Seetõttu on töös välja toodud erinevad variandid ning näidatud, kuidas seda mõistet võib vaadelda.

Ühe võimaliku väärtuse käsitlese annab Louis Paul Pojman, kes vaatles väärtust mitmetahulise terminina, mida on kasutatud sünonüümina sõnale *hea* ja *väärtuslik*, lisaks sellele ka laiemalt kogu hinnanguliste terminite skaala kohta. (Pojman 2002:111) Rääkides väärtustest peab Pojman silmas eekõige väärtustega seotud filosoofilisi probleeme nende omavahelisest seotusest, objektiivsusest, subjektiivsusest, headusest. Oma raamatus “Eetika. Õiget ja väärast avastamas” toob ta välja väärtuste liigitussüsteemi, mis on algselt pakutud saksa-ameerika filosoofi Nicholas Rescheri poolt teoses “Introduction to Value Theory”.

Tuginedes Rescheri liigitussüsteemile kirjeldab Pojman kaheksat väärtuste kategooriat: materiaalsed ja füüsilised, majanduslikud, moraalsed, sotsiaalsed, poliitilised, esteetilised, usulised ja intellektuaalsed. Materiaalsete ja füüsiliste väärtuste all on nimetatud tervis, heaolu, füüsiline turvalisus. Majanduslikud väärtused on majanduslik turvatunne ja produktiivsus. Moraalsed väärtused on ausus, korralikkus ja lahkus. Sotsiaalsed on suuremeelsus, viisakus ja kaastundlikkus. Poliitilised on vabadus ja õiglus. Esteetiliste väärtuste all toob Pojman ilu, sümmeetria ja graatsia. Usulised väärtused on vagadus, kuulekus ja usk. Intellektuaalsed väärtused on intelligentsus, selgus ja teadmine.

Pojmani kirjeldatud liigitussüsteemi abil on võimalik võrkeelteoskust kui väärtust kategoriseerida majandusliku, sotsiaalse ja intellektuaalse väärtuse alla. Majandusliku väärtusega on võrkeelteoskusel kõige vähem otsest seost, aga kuna võrkeelteoskus on paljudele tööandja, siis on see majanduslik väärtus. Võrkeel sotsiaalse väärtusena võimaldab inimesel sotsiaalsel väljal aktiivsemalt tegutseda. Intellektuaalse väärtusena esineb võrkeelteoskus teadmisenä, võimena uut informatsiooni hankida algallika keelest sõltumata. Kõige kergemini paigutub võrkeelteoskus intellektuaalse väärtuse alla. Pojmani liigituse näol on tegu vaid ühega mitmetest.

Võrkeele kui väärtusega on tegelenud ka Šveitsi majandusteadlane Francois Grin, kes keskendub oma töös peamiselt võrkeele majanduslikele mõõtmetele. Lisaks on ta seostanud võrkeele ja väärtuse vahelisi suhteid sotsiaalsfääris. Ta toob esile võrkeele tähtsust majanduslikes protsessides (tootmine, levitamine, tarbimine), mis on üks peamisi kontakti loojaid kahe erineva keele vahel. Lisaks sellele näeb ta võrkeelt

inimkapitali osana, investeringuna ja eraldiseisva töövõimalusena. (Grin 2000: 66-67) Francois Grini järgi saab kinnitust väide võõrkeelteoskusest kui eraldi töövõimalusest (tõlkebüroodes, kõnekeskustes), mis loob inimesele tööturul eelised.

Grin rõhutab, et kontaktid kahe erineva keele rääkijate vahel kasvavad pidevalt tänu mitmetele majanduslikele põhjustele, milledeks on rahvusvaheline majandus ning mitmekesistuvad ühiskonnad. (Grin 2002: 66-67) Selles vallas läheb suurem osa tähelepanust inglise keelele, millest on tänapäeva maailmas saanud peamine suhtluskeel.

Grini jaoks seostub keel majandusega. 1960ndatel aastatel said alguse keele kui majandusliku faktori uuringud ning sellele on järgnenud kolme erineva voolu uurijaid. (Grin 2002: 12-13) Esimese voolu esindajad nägid keelt eelkõige etnilise tunnusena, mis eraldas inimesi vastavalt sellele gruppidesse, mis omakorda mõjutas inimese sotsiaalset staatust. Seda lähenemisviisi kasutati näiteks USA valgenahaliste ja mustanahaliste või Kanada inglase ja prantslaste majandusliku staatuse võrdlemisel. Teise voolu esindajad nägid keelelisi võimeid kui konkureerimiseks sobivaid oskusi, mis võimaldavad majanduslikku edumaad. Kolmanda voolu esindajad liitsid esimesed kaks ja nägid keelt mitte ainult identiteedi elementide ja väärtuslike oskustena, vaid keeleliste omadustena, mis peituvad indiviidides mõjutades nende sotsiaalset staatust ja toimetulekut.

Francois Grini vaateid võib otseselt seostada võõrkeeleoskuse kui väärtusega tööturu tingimustes. Tegu on millegagi, mis tõstab ühed sotsiaalses situatsioonis osalejad teistest automaatselt kõrgemale.

Võõrkeelteoskust võib pidada väärtuseks tänu maailmas toimuvatele muutustele. Erinevad süsteemid on globaliseerumas, järjest rohkem piire avanevad, info liigub kiiresti ning kultuurid segunevad. Sellises maailmas toime tulemiseks on võõrkeel üks olulisimaid väärtusi. Võõrkeelteoskus kätkeb endas varjatult kultuuri tundmist ehk viitab heale haridusele ja haritusele. Tänapäeva maailmas on oluline mõista ümberringi toimuvat, kas siis emakeeles või võõrkeeles. Viimane aga võimaldab ligipääsu ja tutvumist erinevate välismaa allikatega, mis laiendavad silmaringi. See suurendab võimet ümberringi toimuvat mõista ja annab võimaluse selles kaasa rääkida. Väärtused sümboliseerivad positiivseid omadusi, mis on ühiskonna poolt teatud hetkel hinnatud.

1.2. VÕÖRKEELTEOSKUS KUI KAPITAL

Mõiste kapital on oma algse definitsiooni kohaselt miski, mida saab kasutada lisaväärtuste loomiseks. Bourdieu kirjeldab ühiskonda läbi väljade teooria – „väli kui positsioonidevaheliste objektiivsete suhete võrgustik“ (Bourdieu 1996: 231) Kõige üldisemalt eristab Bourdieu majanduslikku ja kultuurilist välja. Väljal võtavad agendid erinevaid positsioone ning võistlevad selle nimel, et kontrollida antud väljale omaseid huvisid ja ressursse. Võitlus käib kapitali pärast ning Bourdieu toob välja neli kapitali vormi: majanduslik, kultuuriline, sümboolne ja sotsiaalne. Majanduslik kapital kui lihtsalt öeldes raha, kultuuriline kapital kui oskused ja omadused; sümboolne kapital kui esialgu peidetud kuid alati mõjuv kapitali vorm ja sotsiaalne kapital kui positsioon ühiskonnas. (Svendsen, Gunnar Lind Haase 2001: 4)

Toetudes Marxile on Pierre Bourdieu defineerinud kapitali kui kogunenud inimitööd, mis on võimeline tootma erinevaid tüüpe kasumeid. Seeläbi võib öelda, et kapital läbib inimühiskonda tervikuna ning on selle üks liikumapanevaid jõude. (Svendsen 2001: 2-3) Bourdieu kontsepti võib vaadelda kui teoreetilist raamistut toomaks kokku majandus-ja sotsiaalteadlasi.

Sotsiaalne maailm ei ole võimeline toimima ilma et kapitali nähakse kõikides oma vormides, mitte ainult majandusliku teooria taustal. Olenevalt väljast, kus kapital parasjagu tegutseb võib see esineda kas majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse kapitalina. (Bourdieu 1986: 2)

Võõrkeelteoskuse kapitali võib Bourdieu järgi paigutada kultuurilise kapitali alla, mis jaotub kolmeks osaks: indiviidiga seotu, objektiga seotu ja institutsioonidega seotu. Algselt tulenes kultuuriline kapital Bourdieu (1998: 3) jaoks teoreetilisest hüpoteesist, mis selgitaks erinevatest sotsiaalse taustaga peredest tulnud laste akadeemiliste saavutuste erinevusi. Kultuuriline kapital on väärtus, mis on seotud kultuuriliselt legitimeeritud maitse, tarbimismustrite, omaduste, oskuste ja tunnustusega. Kultuurilist kapitali peab Bourdieu oma töödes olulisemaks ning see koosneb kolmest osast: *habitus*est (indiviidiga seotu), tarbitavatest kultuurilistest kaupadest(objektiga seotu) ja akadeemilistest tunnustustest (institutsioonidega seotu). (Saar, Johannes 2003: 292) *Habitus* on agendi „maailmavaateliste, esteetiliste ja kehaliste hoiakute kogum“.

(samas) Näiteks hariduse vallas on kultuuriline kapital akadeemiline kraad. Boudieu (1989: 4-5, 7) järgi on kultuurilise kapitali indiviidiga seotud osa kolmest kõige fundamentaalsem, ning seostub üksnes antud isiksusega. Erinevalt teistest kapitali vormidest ei ole see midagi, mis oleks ostetav kui vahetatav. Tegu on millegagi, mis on indiviidiga nii seotud, et sureb koos oma kandjaga. Objektiga seotud kultuurilise kapitali osa on materiaalselt esindatav ning jääb alles näiteks kirjade ja maalide kujul. Institutsiooniga seotud kultuuriline kapital on mõõdetav näiteks kvalifikatsioonidena. Kultuurilist kapitali nimetab Bourdieu oma hilisemas teoses „Praktilised põhjused“ (1994: 122) ka teabekapitaliks.

Masso ja Vihalemma (2005: 52) järgi saab kultuurilist kapitali mõõta järgnevas valdkondades, mis lähevad väga hästi kokku Bourdieu enda kirjeldustega:

- indiviididega seotu – teadmised, rõhuasetused, valmisolek õppida;
- objektidega seotu – raamatud, klassifikatsioon, arvutid kui „teadmise masinad“;
- institutsioonidega seotu – raamatukogud, koolid ja ülikoolid.

Ankeedis „Mina. Maailm. Meedia.“, mille põhjal Masso ja Vihalemma analüüs on koostatud toodi välja kolm põhilist alamkapitali tüüpi: kultuurihuvi mitmekülgsus (raamatu-, muusika- ja filmihuvi), kultuuriline tegevus (kultuuriosalus ja kultuurilised harrastused) ja kultuuriline ressurss (ilukirjanduse, piltide ja muude tarbeesemete olemasolu kodus). (Masso, Vihalemm 2005: 52)

Masso ja Vihalemm (Samas, 54) leiavad oma analüüsis, et võõrkeeleskuse ja võõrkeele kasutamise puhul on tegemist ühe olulise kultuurilise kapitali osaga ning selle teisi osakomponente suurendava faktoriga. Võõrkeeltega kaasnev harjumuslik elustiil viib suuremale kultuurilisele mitmekülgsusele ja avatusele, seda just tänu suuremale kodusele kultuuriliselt rikkale sotsialiseerumiskeskonnale.

Võõrkeeleskus on seotud kultuurilise kapitali kõige fundamentaalsema osaga – indiviidiga. Toetudes Bourdieule on keele näol tegu väärtusega, mida kogukond saab korruga kasutada ilma, et kahaneks selle üldväärtus, vaid seda kasutades säilitatakse keelt ja tõstetakse alateadlikult ka selle väärtust. (Boudieu 1982: 41) Võõrkeeleskust võib küll edasi anda, aga konkreetne oskus jääb igaveseks selle kandjaga. Tegu on millegagi, mis on inimesele omane ning sureb koos temaga. Võõrkeeleskus on väärtus, mis on kõigile kättesaadav, aga igale indiviidile isiklik.

Ka Masso ja Vihalemm (2005) toovad oma analüüsis, millele „Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015“ võõrkeelte tähtsusest rääkides toetub, välja võõrkeeleoskuse kui kapitali erinevad tahud. Alljärgnevalt on vaadeldud võõrkeelteoskust läbi sotsiaalse ja majandusliku kapitali mõistete.

Bourdieu defineerib sotsiaalset kapitali kui indiviidi või grupi tegelike või virtuaalsete ressursside summat, mis seisneb vastupidavas, rohkem või vähem institutsionaliseeritud suhete võrgustikus, põhinedes vastastikustel tutvustel ja tunnustamistel. (Masso, Vihalemm 2005: 54)

Sotsiaalse kapitali lõikes nõuab mainimist eelkõige mitteformaalne keeleõpe (keeltekoollides) ning selle soodustamine ühiskonna erinevatel tasanditel. Suurim kihistatus võõrkeelte valdamise puhul näib olevat noorema ning vanema generatsiooni vahel, kus noortel on tänu kõrgemale keelelisele kompetentsile eelis sotsiaalse võrgustiku laiendamisel.

Võõrkeelteoskusel ja majanduslikul kapitalil ei ole nii selget seost kui näiteks võõrkeeleoskusel kultuurilise ja sotsiaalse kapitaliga, mõju on pigem kaudne. Küll aga soodustab majanduslik kapital erinevate lisateenuste hankimist laiemalt ning seeläbi ka inimese võimalusi karjääriredelil tõusta. (Samas, 56-57)

Üks võimu teostamise vahendeid on keel, mis ise on kapital. Võõrkeelteoskus kuulub kapitalina eelkõige kultuurilise kapitali alla, mis on teisisõnu ka teabekapital. See annab inimesele teiste ees eelised eelkõige kultuurilisel väljal, näidates tema huvi mitmete kultuuride vastu ning laia maailmavaadet. Sellest tulenedes võib kultuurilisest kapitalist kasvada majanduslik, kui inimene kasutab võõrkeelt kui eraldi töövõimalust, nagu on ka Grin (2000:67) välja toonud.

Võõrkeel kapitalina tänapäeva maailmas on äärmiselt oluline ning sellela ei ole inimene konkurentsivõimeline. Seepärast on kõrgendatud tähelepanu antud valdkonnale äärmiselt oluline, et vähendada ühiskonna kihistatust keelelisel tasemel ja et luua suuremale osale inimestest võrdsed võimalused. Paraku on võõrkeeleõppe protsessi algus pigem kinni inimeses kui ühiskonnas olevates võimalustes.

1.3. VÕÖRKEELTEOSKUS KUI VÕIM

Võõrkeelteoskuse kui väärtuse ja kapitaliga on tihedalt seotud ka käsitlus võõrkeelteoskusest kui võimu teostamise vahendist. See on seotud keele kui sotsiaalse ja majandusliku väärtusega, mis läbi on võimalik teist inimest kontrollida, temast paremaid väljavaateid omada.

Sotsiolingvistikaga tegelev Norman Fairclough on oma töö “Language and Power” sissejuhatuses rõhutanud keele ja võimu suhteid ning peab neid liiga vähe uurituks. Tema jaoks töötab keel ideoloogilisel tasandil ja omab seeläbi ka võimu. (Fairclough, Norman 1989: 2-3)

Keelest on saanud üks peamisi vahendajaid sotsiaalse kontrolli ja võimu vahel. Keele osatähtsus on märgatavalt kasvanud ning seeläbi on ka nõudmised tänapäeva kodanikule kasvanud. (Fairclough 1989: 3) Eelneva põhjal kinnitab Fairclough, et keele ideoloogiline loomus peaks olema üks suurimaid teemasid moodsas sotsiaalteaduses.

Pierre Bourdieu on oma teoses “Language and Power” keelt otseselt võimusuhetega seostanud ning kirjeldab, kuidas lausungid saavad oma väärtuse suhestudes turuga ning sõltudes võimusuhetest, mis on parasjagu lingvistilisel turul määratletud ja kuidas suhtluspartnerid seal asetsevad. Ometi ei sõltu kõik vaid konkreetsetest keele kõnelejatest ja kohalolijatest vaid suhtluse käigus on mõjusad sotsiaalsed struktuurid, mis asetsevad kasutatavate keelte taga. (Bourdieu 1982: 67, 72)

Iga sotsiaalne situatsioon nõuab hakkama saamiseks teatud pädevust, mis omandatakse juba läbi elatud situatsioonide käigus. Bourdieu väidab, et keeleline kompetents, mis on sotsiaalses kontekstis nõutud, on lahutamatu osa oma praktilisest küljest, mis hõlmab endas keeleoskust ja keelelistes situatsioonides orienteerumist. Võõrkeele õpetamise läbi areneb ka isiksus, kes seda õpib. (Raeste, Eve 1999: 18-19) Enese täiendamise soovist tõuseb lingvistiline kompetents ja seeläbi areneb ka inimese sotsiaalsfäär. (Bourdieu 1983: 82) Selle järgi saab väita, et indiviid, kellel on keeleline kompetents omab võimu selle ees, kellel seda ei ole.

Võõrkeeleoskust kui võimu võib seostada kapitali kui millegagi, mille omamine võimaldab indiviidil teatud situatsioonides paremini hakkama saada kui keegi teine.

David Swartz, Ameerika Ühendriikidest pärit sotsioloog, on tegelenud Pierre Bourdieu uurimisega ning kirjutanud tema teooriaid käsitlevaid raamatud. Ta rõhutab, et mitmekeelsuse temaatika on käsitletav ka Bourdieu töödes ning püüdes leida sidet õpingute, kultuuri ja võimu vahel tegeleb ta paratamatult ka haridusinstitutionidega. (Swartz 1997: 189) Haridussüsteem on miski, mis kontrollib tänapäeva ühiskondades toimuvaid võimumuudatusi.

2. VÕÕRKEELTEÕPET SÄTESTAVAD DOKUMENDID

Võõrkeelteõpe puudutab tänapäeval tervet ühiskonda, mitte ainult selle liikmeid eraldi. Sellest annavad tunnistust üle-Euroopalise ja riikliku tähtsusega strateegiadokumendid, mis võõrkeeleõppe küsimusega tegelevad. Võõrkeeleõpe on lahutamatu osa kooliharidusest. See, mis toimub koolides ja kuidas võõrkeeleõpet teostatakse on käinud läbi ka Faircloughi keelt ja võimu vaatlevast tööst, kus ta raamatu lõpus ütleb, et "...see mis juhtub keeleõppes koolides võib olla otsustava tähtsusega, kas olemasolevad diskursused ja võimusuhted jäävad samaks või muutuvad." (Fairclough 1989: 244)

Pierre Bourdieu rõhutab haridusinstituutide tähtsust ühiskonnas. (Swartz 1997: 190-191) Tema sõnul on haridussüsteemil kultuuris kolm peamist funktsiooni. Esimene neist on kultuurilise pärandi säilitamine, alalhoidmine ja väärtustamine, mis on ühtlasi ka kõige olulisem. Kool kui õppeasutus ei paku mitte ainult teadmisi vaid ka võimalust sulanduda mingisse kindlasse kultuuritraditsiooni. Seeläbi toimub kultuuriline reproduktsioon. Kui eelnev funktsioon kombineerida traditsioonilise pedagoogikaga hakkab tööle teine funktsioon, milleks on erinevate sotsiaalsete klasside vaheliste suhete reproduktsioon, mis tugevdab kultuurilise kapitali niigi ebavõrdset jaotust. Haridussüsteem toob esile ka kolmanda funktsiooni „legitimiseerimise“ („*legitimation*“), mis omakorda süvendab teist funktsiooni ja selle väärsti toimimist olles eelnevat aktsepteeriv.

Võõrkeeleõppe reguleerimiseks ja seeläbi ühiskondliku võrdsuse taastamiseks on koostatud erinevaid alusdokumente nii Euroopa kui Eesti Vabariigi tasemel. Nendeks on "Euroopa keeleõppe raamdokument" ja "Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015". Nende näol on tegu võõrkeelteõppe üleste dokumentidega, millest tuleneb ka heakskiidetud õppemetoodika.

Selleks, et saada ülevaade võõrkeeletõppe ja võõrkeelte väärtustamisest ühiskonnas on vaja vaadelda antud teema käsitlust ka võõrkeelte õpet sätestavates dokumentides, Dokumendid annavad ühtlasi ülevaate riiklikust käsitlesest ja suhtumisest võõrkeelteõppesse. Esmalt on vaadeldud “Euroopa keeleõppe raamdokumenti”, mis korraldab terve Euroopa keeleõpet. Järgmisena on analüüsitud dokumenti “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015”, mis reglementeerib riigis kehtivaid võõrkeelte õppekavasid. Sellele järgneb ülevaade õppekavades esitatud eesmärkidest.

Dokumentide puhul kirjeldatakse esmalt seda, miks on dokument koostatud ja millist valdkonda see reguleerib. Lisaks uuritakse dokumendis sõnastatud eesmärki seoses võõrkeeltega ja võõrkeelteoskusega ning kas dokumendis on välja toodud võõrkeelteoskuse tähtsus tänapäeva ühiskonnas. Jälgitakse, kas võõrkeelteoskus on sõnastatud väärtusena ning kui on, siis millisena. Viimasena otsitakse dokumentidest võõrkeelteoskuse ja tööturu konkurentsivõime otseseid seoseid.

2.1. “EUROOPA KEELEÕPPE RAAMDOKUMENT”

„Euroopa keeleõppe raamdokument” (hiljem: EKR) on 216-leheküljeline keeleõppe alusdokument, mis on koostatud Euroopa Nõukogu nõudmisel ja tõlgitud eesti keelde 2006. aastal. Dokumendist sõltuvalt on võõrkeelteõppesse viidud sisse muudatused Riigikogu otsusega. Tegu on äärmiselt mahuka dokumendiga, mis koosneb üheksast peatükist. Selles kirjeldatakse keeleoskustasemeid, keelekasutust ja keeleõppijat, keelekasutuse pädevusliike, keele õppimist ja õpetamist, keeleülesandeid, ühiskonna keelelist mitmekesisust ja õppekava ning viimasena keeleoskuse hindamist. Peamiselt on dokument keskendunud keeleõppe kirjeldamisele, aga ka keele tähtsusele ühiskonnas. Dokumendi puhul on rõhutatud, et see kehtib asjatundjatele aga ka teistele inimestele. Küll aga on dokument pikk ning võrdlemisi keeruline. Kuna dokumendis (EKR 2002: 1-2) on eesmärgid, sisu ja meetodid selgelt lahti kirjutatud, siis seeläbi muutuvad õppekavad ka läbipaistvamaks ning tulemusi on võimalik üheselt hinnata kõigi osalejate vahel.

Dokument näeb Euroopa keeli ja kultuure ühisvarana, mida tuleb kaitsta ja arendada. Kõige suurem võõrkeelteõppega seotud eesmärk raamdokumendis on Euroopa ühtuse saavutamise eelkõige poliitilisel tasandil, mida üritatakse teostada kindlalt reguleeritud võõrkeelteõppe kaudu. Selleks on raamdokumendis toonitatud kõikide liikmesriikide osalust ühises võõrkeelepoliitikas. (EKR 2002: 2) EKRis toodud võõrkeelteõppe poliitilised eesmärgid on – eurooplaste valmidus koostööks kõigis eluvaldkondades, vastastikune austus identiteedi- ja kultuurierinevuste vastu, Euroopa kultuurielu mitmekesisuse ja rikkuse hoidmine ning arendamine, täita tänapäeva mitmekeelse Euroopa vajandusi, vältida kõrvalejääjatest tulenevaid ohte. (Samas, 3) Kuid selleks, et muuta kultuuriline ühisvara suhtlusbarjäärist üksteise mõistmise vahendiks, on vaja näha vaeva hariduse vallas. Siinkohal on seda mõeldud nii eraisiku kui ühiskonna vaatepunktist. Eelkõige seisneb see kinnistunud väärtushinnangute, veendumuste ja viisakusnormide muutmises, mille najal suhtlust läbi viiakse, eriti kui ei olda teadlik erinevustest kultuuride vahel. (Samas, 54)

Kuna EKR kujutab endast ühtset alust võõrkeelte õppimisel ja õpetamisel, siis võiks arvata, et selline dokument on konkreetne ja annab kindlaid meetodeid uue informatsiooni rakendamiseks võõrkeeleõppes, küll aga ei ole dokumendi eesmärk pakkuda lahendusi vaid tõstatada küsimusi ilma vastuseid andmata ning peatükis, mis on mõeldud raamdokumendi kasutajale on öeldud (Samas, 11) :

“Siinkohal tuleks kommenteerida ühte asjaolu – meie eesmärgiks EI OLE teha keeleõppega seotud isikutele ettekirjutusi. Me vaid tõstatame küsimusi neile vastust andmata. Raamdokumendi ülesanne ei ole paika panna eesmäärke, mida selle kasutajad peaksid saavutama, ega määratleda meetodeid, mida nad peaksid rakendama.”

Dokumenti lugedes tuleb välja, et keskendutud on peamiselt võõrkeeleõppe arendamisele ja otsestele keeleõppe probleemidele ilma, et pakutaks kindlaid tegevuskavasid, mis ühtlustaks võõrkeelteõpetamist. Sellise käsitlemise järgi on raamdokumendi näol tegu soovitava, mitte reguleeriva dokumendiga kuigi dokumendis on kirjeldatud seda kui keeleõppe alust.

Võõrkeelteoskus kui väärtus on välja toodud vaid seoses Euroopa siseste suhete hoidmise ja kultuurilise mitmekesisuse säilitamisega. Otseselt jääb dokumendis

puudutamata indiviidi küsimus ning ei vaadelda, kuidas võib võõrkeeleskus parandada inimese positsiooni ühiskonnas. Dokument on koostatud ainult laiemat pilti vaadates, seatud eesmärgid on püsitatud riigi tasemel ning ei lasku madalamale. Dokumendis toodud vaated ei puuduta üldjuhul indiviidi tasandit. Sellise dokumendi olemasolu näitab, et võõrkeelteoskust nähekse Euroopas väärtusena, aga võõrkeele kui väärtuse analüüsile ei ole põhjalikumalt rõhku pandud. Samuti ei ole dokumendis välja toodud tööturu ja võõrkeelteoskuse seoseid.

Raamdokument ei keskendu niivõrd traditsioonilisele arusaamale võõrkeeleõppes, kus õpitakse grammatilisi struktuure lihtsatelt keerulisematele minnes, vaid pööratakse tähelepanu ka osalisele võõrkeelteoskusele, mida on kirjeldatud kui võõrkeeleõpet, mille omandamisel keskendutakse rohkem arusaamisele, kui võõrkeele kasutusoskusele (sh grammatikale). (EKR 2002: 1-2, 4) Sellise keeleõppeviisi tunnistamine ametlikuna on suur samm edasi mitmekeelsuse arendamisel. See tähendab, et keelehariduse eesmärk on muutunud. Oluline ei ole enam võõrkeelte lahus omandamine vaid inimese keeleliste võimete arendamine, et ta oleks võimeline mitmetes keelelistes situatsioonides toime tulema.

Osalise keeleõppe ametlik tunnustamine annab rohkem võimalusi erinevate võõrkeelte samaaegseks õppimiseks, mis suurendab inimese keelepagasit ning võimalust erinevate kultuuridega suhelda. See omakorda tõstab konkurentsivõimet tööturul. Võõrkeel on tänapäeval üks konkreetsemaid konkurentsi mõõtmeid tööturul, mille taset on võimalik kindlalt määrata erinevalt teistest tööturul otsitavatest omadustest (hoolikus, stressitaluvus, kiirus, täpsus). Internetiportaal www.cvkeskus.ee, mida on kasutatud antud töös lubab CVd sisestades määratleda oma keeleoskustaseme, mis on hiljem ka tööandjale nähtav. Keeleoskustasemete valik on viidud kooskõlla raamdokumendis toodud tasemetega.

Nagu raamdokumendis on hiljem toonitatud, siis teatud keeleoskustasemete omandamine on oluline, aga see ei saa olla ainus moodus võõrkeeleõpet teostada. Seega osalise võõrkeeleõppe ametlikuks tunnistamine loob inimestele võimaluse kiiresti ja motiveeritult omandada erinevaid võõrkeeli vajalikul määral, sest suhtlustasandil ei lähe vaja kõige täpsemaid grammatilisi ja süntaktilisi struktuure.

Dokumendi poolt on heaks kiidetud mitmete võõrkeelte oskamine vajalikul määral, et tulla erinevates keelelistes situatsioonides toime. Küll aga on raamdokumendis selgelt eristatud mitmekeelsus ja paljukeelsus. Mitmekeelsust peetakse dokumendi kohaselt „...mitme keele oskamist või eri keelte kooseksisteerimist ühiskonnas.” Paljukeelsust kirjeldatakse ühelt keelelt teisele liikumisena vastavalt kogukonnale. Raamdokumendis on toodud situatsioon, kus „Näiteks võivad suhtluspartnerid minna ühelt keelelt või dialektilt üle teisele, rakendades nõnda oma võimet väljendada end ühes keeles ja saada aru teisest.” (ERK 2002: 4) Kuna raamdokument näeb ette mitmete võõrkeelte oskamist soodustamaks eurooplaste omavahelisi suhteid kõigil elualadel, siis osalise keeleoskuse tunnustamine on sellises olukorras õigustatud tõstmaks keeleõppijate motivatsiooni, et olla konkurentsivõimelised tööturul.

Võõrkeelteoskust kui väärtust indiviidi tasandil raamdokumendis ei rõhutata vaid sellele on lähenetud ühiskonna tasandil. Võõrkeelteoskus soodustab kontakte erinevate keelte rääkijate vahel ning selle raames võib vaadelda võõrkeelteoskust läbi majanduslike mõõtmete nagu seda tegi Francois Grin (Grin 2002:66-67), kes on kirjeldanud rahvusvahelise majanduse ja mitmekesisustavate ühiskondade mõju võõrkeelteõppe intensiivistumisele tänapäeval. Kuna raamdokumendi eesmärkides ei olnud toodud punkti, kus oleks toodud seost võõrkeelteoskuse ja indiviidiga, siis on selle suunatus riikide tasandile mõistetav.

2.2. “EESTI VÕÕRKEELTE STRATEEGIA 2009-2015”

„Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015“ (hiljem VKS) on valitud käesoleva töö üheks analüüsimaterjaliks kuna see on dokument, mis reglementeerib terve riigi võõrkeelte õppekavasid ja on vastutav dokument.

Strateegia koostati mitmeaastase töö tulemusel, ettevalmistusi alustati 2004. aastal ning dokument kinnitati 2009. aastal. Eesti võõrkeelte strateegia on jaotatud kuueks erinevaks peatükiks, millel omakorda on alapeatükid. Peatükid käsitlevad

võõrkeelte tähtsust ühiskonnas, võõrkeelteõppe eesmärged valdkondade ja haridustasemetega seotud, keeleoskuse tunnustamist ja võõrkeelteõppe kvaliteedi tagamist. Strateegia lõpetavad peatükk visioonist (võõrkeeled aastal 2015) ja strateegia rakendamine, seire ja tulemuslikkuse hindamine. Võõrkeelte strateegia kirjeldab Eesti elanike keeleoskuse edendamist ning mitmekeelsuse soodustamist ühiskonnas, kus on üks ametlik riigikeel.

Strateegia eesmärk on tõsta Eesti elanike motivatsiooni õppida erinevaid keeli, mitmekesistada võõrkeelte õppimise võimalusi (õpiviisid, õpikohad ja keelte valik), parandada keeleõppe kvaliteeti, kindlustada keeleõpetajate koolituse kvaliteet ja parandada ühiskonnas keeleõpetajate mainet, luua võimalused keeleoskuse hindamiseks enesehinnangu ja institutsionaalsel tasandil. Dokument on mõeldud keeleõppega tegelevatele inimestele.

Dokument on suuresti juhinduv “Euroopa keeleõppe raamdokumendist” ja seetõttu on seal toodud samad vaated võõrkeelepoliitikale, mis toetab riigi välis-, kaitse-, majandus- ja kultuuripoliitikat ning aitab saavutada rahvusvahelise suhtlemise muudes valdkondades seatud eesmärged. (VKS 2009: 3) See on “Euroopa keeleõppe raamdokumendi” poolt sätestatud eesmärged toetav, mis ühelt poolt rõhutab eurooplaste koostöövalmidust kõigis eluvaldkondades, aga ka austust identiteedi- ja kultuurierinevuste vastu. Lisaks on “Eesti võõrkeelte strateegias” laskunud Eesti tasandile ning öeldud, et hea võõrkeelte oskus ning suhtlusvalmidus rahvusvahelisel tasandil aitab suurendada Eesti nähtavust ja tuntust kogu maailmas. Olles paljudest riikidest väiksem peame olema valmis suhtlema välismaailmaga nende soovitud keeles mitte emakeeles. Strateegia dokumendis on tähelepanu juhitud sellele, et Eesti näol on tegu väikeriigiga, mis tähendab, et ei saa mõelda keeleõppele vaid formaalsel tasandil, vaid peame seda soodustama ka mitteformaalsel tasandil. Formaalne keeleõpe näeb ette õppimist üldhariduses, mitteformaalse keeleõppega tegeletakse keeltekoolides.

Suur erinevus raamdokumendist väljendub selles, et strateegiadokumendis on eraldatud peatükk, kus kirjeldatakse võõrkeelte tähtsust ühiskonnas ning eraldi üksikisikule. Selles toetatakse peamiselt Masso ja Vihalemma koostatud kvantitatiivsele analüüsile “Võõrkeelteoskus ja kasutamine, seos sotsiaalse integratsiooni ja mobiilsusega Eesti ühiskonnas 2002-2003”, mis vaatleb põhjalikult võõrkeelte seost

sotsiaalse integratsiooniga ning elustiiliga. Seda peatükki võib vaadelda väärtustest rääkivana. Masso ja Vihalemma analüüs ilmus 2005. aastal ning see võib olla ka üks põhjuseid, miks võõrkeelte strateegia dokumendis ei ole pikemalt kui kaks lehekülge peatunud indiviidi ja võõrkeele kui ühiskondliku väärtuse teemal.

Ometi on dokumendis toodud erinevad alapunktid, mida võõrkeelteoskus soodustab ja kuidas see inimese elujärjele kaasa aitab. (VKS 2009: 7) Esmalt on välja toodud üksikisikute majandusliku tegevuse toetamine ning öeldud, et parem võõrkeelteoskus suurendab ametialast mobiilsust ning globaliseerivas maailmas suureneb võõrkeelteoskuse tähtsus üksikisikute karjääris. Sellekohaselt on võimalik vaadelda võõrkeelteoskust tänapäeva inimese jaoks majandusliku väärtusena. Lisaks aitab võõrkeelteoskus kaasa kultuurilisele avatusele ja informeeritusele. Erinevalt “Euroopa keeleõppe raamdokumendist” on strateegiadokumendis laskutud ka ühiskonna tasandile ning kirjeldatud võõrkeelteõppe olulisust ühiskonnale ja indiviidile.

Võõrkeelteoskust kui väärtust eraldi selles dokumendis käsitletud ei ole, mis teeb dokumendi samalaadseks “Euroopa keeleõppe raamdokumendiga” kuid võõrkeelteoskuse tähtsuse kirjeldamine ühiskonnale ja indiviidile tähendab, et võõrkeelteoskust nähakse väärtusena. Kirjeldatud on ka võõrkeelteoskusega kaasnevaid kasutegureid, mis lubab seda väärtuste seisukohast lugeda. Neli aastat enne strateegiadokumendi koostamist ilmus võõrkeelte olulisust kirjeldav Masso ja Vihalemma koostatud dokument “Võõrkeelteoskus ja kasutamine, seos sotsiaalse integratsiooni ja mobiilsusega Eesti ühiskonnas 2002-2003”, kus oli seda probleemi pikemalt lahatud, tuues välja seosed väärtuste, kultuuritarbimise ja elulaadi vahel. Kuna “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” dokumendis oli kohati Masso ja Vihalemma dokumendile viidatud, siis oleks sealt võinud üle tuua ka võõrkeelteoskust kui väärtust vaatlevad punktid, sest hetkel võib strateegiadokument jääda segaseks kui ei ole lugenud eelnevalt analüüsi “Võõrkeelteoskus ja kasutamine, seos sotsiaalse integratsiooni ja mobiilsusega Eesti ühiskonnas 2002-2003”.

Tööturu vaatepunktist on strateegiadokument palju põhjalikum kui seda on raamdokument. Dokumendis on kirjas, kuidas keeleoskus, kui üks tänapäeva põhiväärtusi tõstab inimese konkurentsivõimet tööturul ning vastavalt tööturu nõudlustele hakatakse arendama keeleõppevaldkonda. (VKS 2009: 11, 17), Välja on

toodud, et tööandjal on õigus kehtestada keelenõuded, mis on töö jaoks vajalikud. (Samas, 10) Strateegia tulevikuvisioni käsitlevas peatükis on rõhutatud töötajate kvalifikatsioonitõusu ning võõrkeelterolli suurenemist. (Samas, 23) Seega on võõrkeelteoskusel tööturul suur roll nii võõrkeelteoskust otseselt vajavate töökohtade kui ka teiste suhtes.

Eesti võõrkeelte strateegias on eraldi välja toodud peamised sihtrühmad, mis katavad peaaegu terve elanikkonna (koolieelsed lasteasutused, põhikoolid, kutseõppeasutused, gümnaasiumid, üliõpilased, töötavad noored, tööealised ja eakad inimesed). Rõhutatakse erialast ettevalmistust, ühiskondlikku positsiooni ja toimetulekut, mis paranevad, kui on omandatud vähemalt üks võõrkeel.

Süvaõppega koolides õpitakse võõrkeelega seotud kultuuri juba varakult tundma. Sellise teguviisi õigust saab kinnitada Marcel Danesi abil, kes vaatleb keeleõpet kui terve kultuuri tähistuskorra õppimist. (Danesi 2000: 22-24) Tema sõnul on mitteverbaalne grammatika sama oluline kui grammatika ise. Mitteverbaalse grammatika all näeb ta kultuurilist grammatikat, millest järeldeb, et keel ei seisa eraldi kultuurist. Keel ja kultuuriline kood toimivad koos.

Lisaks traditsioonilistele võõrkeeltele on õppekavadesse ilmunud ka teisi, mis annavad aimu sellest, et koolid tahavad pakkuda õpilastele mitmekesisemaid keeleõppe valikuid. (VKS: 13-14) Nendeks keelteks on näiteks heebrea, hiina, hispaania, itaalia, jaapani, ladina, rootsi ja soome keel.

Strateegia autorid tõdevad, et võõrkeeli õpetavad koolides väga erineva ettevalmistusega inimesed ning õpetajate täiendkoolituse problemaatika on veel uurimata, mistõttu esineb õppekvaliteedes palju erinevusi. Olenemata sellest, et strateegias on toodud õppe eesmärgid, on need harjusad, ebatäpsed ning ei anna konkreetseid soovitusi olukorra edendamiseks.

Dokumendi puhul tuleb märkida, et esmapilgul on näha, kuidas on kirjeldatud kõiki formaalse ja mitteformaalse hariduse keeleõppe võimalusi, võõrkeele olulisust üksikisikule ja ühiskonnale tervikuna ning võõrkeelteoskust ka tööturu seisukohast. Lähemal vaatlusel selgub, et tegu on dokumendiga, kus on eesmärgid loetletud, aga puuduvad kindlad juhised nende rakendamiseks. Koostatud on aastatel 2009 2011 kehtiv rakenduskava, kus on elluviidud eesmärgid ja muudatused. Hetkel kehtivat

rakenduskava ei ole olemas. “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” dokumendis on võõrkeele tähtsuse osakaal väike ning mitte informatiivne. Sellest hoolimata on iga võõrkeelte poliitikat puudutava dokumendi ilmumisega oluline ka kirjeldava dokumendi olemasolu, mis aitaks paremat konteksti luua ning selle dokumendi puhul oli see varasemast ajast olemas “Võõrkeelteoskus ja kasutamine, seos sotsiaalse integratsiooni ja mobiilsusega Eesti ühiskonnas 2002-2013” näol. Võõrkeelte strateegia on suures osas eesmärke kirjeldav, aga ei too välja konkreetseid mooduseid nendeni jõudmiseks, ei anna kindlat ja põhjalikku tegevuskava. Dokumendis püstitatud eesmärgid on väga kõrged, aga puudub reaalne visioon, kuidas nendeni jõuda. Samuti räägitakse põgusalt kultuurist ning selle olulisusest väikeriigi jaoks, aga ometi on strateegias endas pandud rõhku vaid sotsiaalsfäärile ning selle arendamisele.

2.3. ÕPPEKAVAD

Riiklik õppekava on Vabariigi Valitsuse määrus, mis sätestab vastavalt põhikoolis või gümnaasiumis haridusstandardid, mida rakendatakse kõikides Eesti Vabariigi koolides. Määruse üldosa kirjeldab hariduse alusväärtusi, õppe- ja kasvatuseesmärke ja pädevusi. Nii põhikooli kui gümnaasiumi riiklikus õppekavas on toodud alljärgnevad gümnaasiumi riiklikust õppekavast tulenevad väärtused (§ 2, lg3):

“Eesti Vabariigi põhiseaduses”, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus)”

Õppekavad on riiklikud dokumendid mis nii võõrkeelteõpet ja teisi ainevaldkondi reguleerivad. Otseseks eesmärgiks (§4, lg4) on seatud kindlas ainevaldkonnas vajaliku pädevuse loomine.

“Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” annab ülevaate võõrkeelte õpetamise ajaloost Eesti üldhariduskoolides.(VKS: 10-12) Pärast Eesti Vabariigi taasiseseisvumist on vastu võetud kaks riiklikult kinnitatud üldhariduskoolide õppekava, milledest teine on püsima jäänud tänase päevani. Esimene võeti vastu aastal 1996 ning selle alusel koostasid koolid oma võõrkeelte ainekavad. Esimest ehk A-võõrkeelt hakati õppima kolmandast klassist ning teist ehk B-võõrkeelt kuuendast klassist, gümnaasiumis lisandus kolmas C-võõrkeel.

Teine üldhariduskoolidele mõeldud riiklik õppekava võeti vastu 2002. aastal. (VKS: 12, 15) Selle järgi on võõrkeeleeõppe kohustus alates kolmandast klassist, aga võimalus juba esimesest, see jääb lapsevanemate otsustada. Erandiks on siinkohal võõrkeele süvaõppega koolid, mida hakati looma 1960-ndate aastate alguses, kus võõrkeelt õpetatakse vastavalt koolisisesele määratud reeglitele. Lisaks võõrkeeltele õpetatakse nendes koolides ka vastava keelega seotud kultuuride ajalugu, geograafiat, traditsioone jms. Õppekavadesse on aja möödudes sisse viidud muudatusi.

Võõrkeeled on üks põhikooli riiklikus ainekavas sätestatud ainevaldkondi ning seal on toodud pädevused, mis õppijal peavad vastavalt tasemele olema. (Põhikooli riiklik õppekava § 4, 7, 9, 11) Esimeses kooliastmes (1.-3.klass) peab õpilane olema võimeline mõistma lihtsaid fraase ja igapäevaseid väljendeid. Teises kooliastmes (4.-6.klass) on nõutud, et õpilane tuleks toime igapäevastes suhtlussituatsioonides ja oleks võimeline vahetama infot suhtluspartneritega igapäevastes küsimustes. Kolmandas kooliastmes (7.-9.klass) näeb õppekava ette õpilase võimet osata vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis aitab tal lihtsalt mõista igapäevaseid ja eakohaseid võõrkeelseid tekste, suhelda vabalt nii kirjalikult kui suuliselt.

Põhikooli õppekavas on sätestatud, et A-võõrkeelena õpitakse kas inglise, vene, saksa või prantsuse keelt ja B-võõrkeelena õpitakse inglise, vene, saksa, prantsuse või mingit muud võõrkeelt. (Põhikooli riiklik õppekava § 13) Võõrkeeled valib põhikool arvestades oma võinmalusi ja õppijate soove.

Põhikooli riiklikule õppekavale on loodud ainevaldkonda kirjeldavad lisadokumendid.(Põhikooli riiklik õppekava, lisa 2, 2011: 2) Võõrkeelte ainevaldkonna jaoks loodud lisadokumendis on kirjeldatud lisaks õppeainetele, keskkonnale ja õppetegevusele ka ainevaldkonna olulisust tänapäeva maailmas, kust tuleb välja, et

võõrkeelte õppimine on oluline, et mõista mitmekultuurilist maailma. Välja on toodud punkt, kus rõhutatakse, et "...keeleõpe on allutatud kommunikatiivsetele vajadustele, lähtutakse õppijast ja tema suhtluseesmärkidest. Keeleõppes on oluline eelkõige keele kasutamise oskus, mitte pelgalt keele struktuuri tundmine”.

Võõrkeelteoskus kui väärtus on toodud mitmekultuurilise maailma mõistmise puhul. (Põhikooli riiklik õppekava, lisa 2, 2011: 2) Välja on toodud nüüdisaegse võõrkeeleõppe eripära: võõrkeeleõppe allutatus kommunikatiivsetele vajadustele ja suhtlusvajadustele. Rõhutatakse võõrkeele kasutamise oskust mitte ainult struktuuri tundmist (nagu oli toodud ka raamdokumendis). Raamdokumendis toodud põhimõtted on kandunud edasi ka kõige lokaalsema dokumendini, mis annab samu arusaamu edasi.

Nagu põhikooli õppekavas on ka gümnaasiumi õppekavas võõrkeeled üks ainevaldkondadest. Gümnaasiumi kooliastmes on taotletavaks pädevuseks toodud kahe võõrkeele mõitmine iseseisva keelekasutaja tasemel, mis tähendab et õpilane peab kahes võõrkeeles oskama end vabalt väljendada. (Gümnaasiumi riiklik õppekava § 4, 5)

Gümnaasiumi õppekavas eristatakse B2 ja B1 oskustasemega võõrkeelt. B2 oskustasemel õpitakse ingluse, vene, saksa, prantsuse või muud võõrkeelt. B1 keeleoskustasemel õpitakse inglise, vene, saksa, prantsuse või muud võõrkeelt. B2 võõrkeelel on lisaks kohustuslikele kursustele kaks valikkursust ja B1 võõrkeelel kus lisaks kohustuslikele kursustele on neli valikkursust. (Gümnaasiumi riiklik õppekava § 8)

Gümnaasiumi riikliku õppekava ainevaldkonna lisa (Gümnaasiumi riiklik õppekava, lisa 2, 2010:1-2) on välja toodud pädevused, mis gümnaasiumi lõpetajal peavad olema. Lõpetaja peab suhtlema eesmärgipäraselt nii kõnes kui kirjas, peab järgima kultuuritavasid, mõistma võõrkeeles kirjutatud ja esitatut, aru saama kultuuride erinevusest ja väärtustama neid. Lisas toodud õppekirjeldused lähtuvad Euroopa keeleõppe raamdokumendist ning järgivad seal toodud väärtusi.

Õppekavades puudub võõrkeelteoskuse seotus tööturuga, mis oli olemas eelnevalt analüüsitud strateegiadokumendis. Õppekavade puhul on see arusaadav, kuid võõrkeelteoskuse ja tööturu võimaluste seos peaks sellisel juhul olema ainevaldkonna lisa, kus kirjeldati võõrkeelteoskusega seotud hüvesid ühiskondlikul tasandil ja võõrkeelteoskust kui väärtust.

Õppekavade näol on tegemist Vabariigi Valituse määrusega, mis reguleerib terve valdkonna korraldust. Õppekavad on kirjeldavad ning sealsed väärtused on kooskõlas Euroopa keeleõppe raamdokumendis toodud väärtustega, mis rõhutavad üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi. On näha, et õppekavades on koolidele jäetud võrdlemisi palju ruumi otsustamiseks, milliseid keeli põhjalikumalt õpetada ja milliseid mitte. Praegu kehtiva õppekava järgi ei ole kohustuslik õpetada inglise keelt esimese võõrkeelena, võib õpetada ka muid keeli. See teeb õppekava paindlikuks ja lubab igal koolil oma nägu kujundada.

***

Kolme eelnevat dokumenti võrreldes on igaühel neist oma tugevused, aga samas ka puudujäägid ning selleks, et omandada täielik ülevaade võõrkeeltest kui valdkonnast oli vaja nende kõigiga tutvuda. Nende dokumentide puhul ilmnes tendents, kus lokaalsed dokumendid täiendasid eelnevalt loetud üle-Euroopalist dokumenti. Nii dokumendis “Euroopa keeleõppe raamdokumendi” kui “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” oli toodud kellele antud dokument mõeldud on. Raamdokumendi puhul oli väidetud, et see on mõeldud kõigile kuid strateegiadokumendi alguses oli tunnistatud, et antud dokument on mõeldud keeleõppega tegelevatele inimestele. Neid dokumente vaadeldes oleks pidanud jaotus olema vastupidi, sest strateegiadokument on palju kasutajasõbralikum ning oma eesmärgi ka indiviidi vaatepunktist selgitav.

Esmalt oli dokumentide puhul vaadeldud, milline on dokumendi eesmärk, millist valdkonda see reguleerib ja milline eesmärk on sõnastatud seoses võõrkeelelega. “Euroopa keeleõppe raamdokumendi” puhul oli eesmärk Euroopa ühtuse saavutamine eelkõige poliitilisel tasandil (jättes välja indiviidi küsimuse), mida üritatakse teostada reguleeritud võõrkeelteõppe kaudu. Dokumendis olid eraldi toodud poliitilised eesmärgid, mille peamine siht oli täita tänapäeva mitmekeelse Euroopa vajadusi. Rohkem eesmärgi raamdokumendis välja ei toodud. “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” dokumendis oli toodud eesmärgiks eesti elanike motivatsiooni tõstmine õppimaks erinevaid keeli, võõrkeeleõppe kvaliteedi parandamine ning võõrkeeleõppe maine parandamine ühiskonnas. Õppekavade eesmärk on ainevaldkonnas vajaliku

pädevuse loomine. Õppekavade puhul on piiritletus mõistetav, sest nende näol on tegu otseselt reguleeriva, mitte seletava dokumendiga.

Teisena vaadeldi, kuidas nähakse dokumentides võõrkeelte tähtsust tänapäeva ühiskonnas ning kas seal on sellele tähelepanu pööratud. Raamdokumendi puhul jäi tähtsuse kirjeldamine taaskord poliitilisele tasandile ning olenemata sellest, et tegu on võõrkeelteõpet reguleeriva dokumendiga öeldakse dokumendi alguses, et tõstatakse küsimusi ilma neile vastuseid andmata. Seega tavalisele lugejale, kes ei ole võõrkeelteõppega otseselt seotud olnud, jääb dokumendi eesmärk häguseks. Olenemata sellest, et strateegiadokument on raamdokumendist juhinduv on seal võõrkeelte tähtsust ühiskonnas eraldi käsitletud, kuigi mitte pikalt. Strateegiadokumendis on toodud alapeatükid, kus kirjeldatakse, kuidas võõrkeelteoskus inimese elujärjele kaasa aitab. Keskendutud on nii majanduslikule kui sotsiaalsele tasandile ning tänu sellele võib seda mingil määral motivatsiooni tõstvaks nagu selle eesmärk sõnastatud oli. Õppekavade puhul ei ole välja toodud võõrkeelte tähtsust tänapäeva ühiskonnas, aga on öeldud, et võõrkeelteõpe peab rahuldama kommunikatiivseid vajadusi ning sellest võib järeldada, et järelikult on võõrkeelteoskuse näol tegu millegi olulisega.

Võõrkeelteoskus kui väärtus jääb raamdokumendis otseselt puudutamata ning on toodud välja vaid Euroopa siseste suhete hoidmisega. Sellega seoses jääb puudutamata ka indiviidi tasand (tegeletakse probleemiga riigi tasandil) ning võõrkeelteoskusega kaasnevad hüved. Kuna strateegiadokumendis ei ole samuti käsitletud võõrkeelteoskust kui väärtust otseselt, siis selles osas on see sarnane raamdokumendiga. Ometi on seal käsitletud võõrkeelteoskuse tähtsust nii ühiskonna ja indiviidi tasandil ning sellisest käsitlusest nähtub, et tegu on ühiskonnas väärtusega. Välja on toodud hüved, mis kaasnevad seoses võõrkeelteoskusega. Õppekavades on võõrkeelteoskus kui väärtus välja toodud mitmekultuurilise maailma mõistmise puhul.

Üks selle töö peamisi eesmärke, mis vaatleb tööturu seost võõrkeelega jääb raamdokumendis täielikult puudutamata. Strateegiadokumendis on toodud otsesed seosed võõrkeelteoskuse ja tööturuga, kus kirjeldatakse võõrkeelteoskust kui üht tööturu põhiväärtust ning on toodud välja tööturuga õigus kehtestada keelenõudeid. Õppekavade puhul puudus seos tööturuga täielikult.

Kolm analüüsitud dokumenti olid väga erineva taseme ja suunitlusega, kuid nendest kõige kompaktsem ning kasulikum oli “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015”, kust kumasid läbi raamdokumendis toodud vaated, aga samas oli kirjeldatud võõrkeelteoskuse olulisust ühiskonnale ja indiviidile, mis teeb sellest dokumendi, mida võiksid uurida võõrkeelteõppega alustajad mõistmaks võõrkeelteoskuse kasutegureid. Samas ei olnud üheski dokumendis põhjalikult käsitletud võõrkeelteoskuse kui väärtuse teemat ning selle lähemaks uurimiseks peab pöörduma kõrvaliste dokumentide juurde, mis ei ole otseselt võõrkeelteõppega seotud kuid on strateegiadokumendis viidatud ja seeläbi selle juurde kuuluvad (Masso, Vihalemm 2005). Strateegiadokument on hea saamaks informatsiooni seoses tööturu ja võõrkeelteoskuse nõudlusega, aga kahjuks mitte piisaval määral. Ometi oli analüüsitud dokumentidest strateegiadokument see, kus oli tööturu teema ainsana käsitletud.

Tegu on kolme dokumendiga, millel on erinev maht ja vorm. Eesmärgid on dokumentidel samad ning nad töötavad üksteist toetades. Võõrkeelteõppe väärtustamine liigub Euroopa võõrkeelteõpet reguleerivast dokumendist õppekavadeni.

3. VÕÕRKEELTEOSKUS TÖÖTURUL

Tööturгу iseloomustab sõna konkurents, mis on Teun A van Dijk'i järgi sama eesmärgi saavutamise kasutades sinna jõumiseks erinevaid vahendeid. (van Dijk 1998: 138). Mida rohkem paremaid väärtusi ja omadusi indiviidil on, seda konkurentsivõimelisem ta on. See teeb võõrkeelteoskusest väärtuse mõõdiku. Mida paremini suudetakse võõrkeelteoskust tööturul müüa, seda suurem on tõenäosus osutada valituks.

Konkurents juhib tööturгу. Arvestades et Eesti on väikeriik, kes peab panema rõhku haridusele ja oma inimeste intellektuaalsele tasemele, siis tundub võõrkeelteoskuse arendamine tähtsam kui varem. Selgitamaks eesti tööturul domineerivaid keeli jälgiti selle bakalaureusetöö käigus kahe kuu jooksul tööportaali www.cvkeskus.ee töökuulutusi kolmes valdkonnas – haridus ja teadus, kultuur ja meelelahutus ning riigi-ja avalik haldus. Hariduse ja teaduse valdkond valiti põhjusel, et näha võõrkeelte nõutust valdkonnas, mis on ise võõrkeelteõppe teostaja. Sinna kuuluvad õpetajaid, lasteaiakasvatavad ja teised haridusega seotud inimesed. Kultuur ja meelelahutus on valitud teadusliku vaimumaaailma esindaja, kultuuriga seotud haritlaste esindaja. Riigi-ja avaliku halduse valdkond valiti näitlikustamiseks riigi nõudmisi valdkonnale, mille arendamine on nende jaoks oluline.

Kahe kuu jooksul analüüsiti nende valdkondade kuulutusi, mis olid portaalis kõigile nähtavad (ehk ei sisalda registreeritud kasutajatele mõeldud kuulutuste analüüsi). Kuulutuste puhul märgiti ära nõutud võõrkeeled, haridustase ja töö asukoht. Eesmärgiks oli luua eesti tööturul nõutud keelte hierarhia, mis üleüldiselt näitlikustaks võõrkeelte oskamise nõutust ühiskonnas. Kokku analüüsiti kahe kuu jooksul 213 töökuulutust.

Loomaks ülevaadet ja võrdlusmomenti võõrkeelte nõutuse vahel viidi töö käigus läbi arvutus, mille abil selgus võõrkeele nõudluse indeks. Esmalt liideti kõikide

valdkondade ja kuude X keele nõudmise korrad ning seejärel jagati kuude ja valdkondade koguarvuga.

3.1. HARIDUS/TEADUS

Hariduse ja teaduse valdkonnas oli tööportaalis www.cvkeskus.ee kahe vaadeldud kuu (oktoober ja november) jooksul kolmekümmend seitse registreerimata kasutajale nähtavat töökuulutust.

Oktoobrikuus olid kolm populaarsemat nõutud võõrkeelt inglise keel, vene keel ja soome keel. Lisaks nendele oli märgitud rootsi keel, norra keel, taani keel, saksa keel, prantsuse keel, hispaania keel, itaalia keel ja portugali keel. Töökuulutusi, kus nõuti vähemalt ühe võõrkeele oskamist, ilma et oleks täpsustatud millise, oli 3.

Võõrkeeleoskust ei nõutud 19 kuulutuse puhul, mis teeb 51,4% kõikidest oktoobrikuu selle valdkonna kuulutustest. Tallinnast oli 15 kuulutust, Harjumaalt 8, Tartust 2, Pärnust kaks ja väiksematest maakondadest oli kokku 5 kuulutust. Asukohta ei olnud märgitud viiel kuulutusel. Haridustasemest nõuti 23-l korral kõrgharidust. Keskhariidus oli märgitud 5 korda ning eriharidus 2 korda. Seitse kuulutust ei olnud hariduse osas eelistusi märkinud.

Novembrikuus olid kolm populaarsemat võõrkeelt inglise keel, vene keel ja taani keel. Lisaks nendele oli märgitud soome keel ja saksa keel. Töökuulutusi, kus nõuti vähemalt ühe võõrkeele oskamist, ilma et oleks täpsustatud millise, oli 3. Võõrkeelteoskust ei nõutud 21 kuulutuse puhul, mis teeb 56,8% kõikidest novembrikuu selle valdkonna kuulutustest. Tallinnast oli 18 kuulutust, Harjumaalt 10, Tartust 2. Ülejäänud asukohtadest oli veel kolm kuulutust. Asukohta ei olnud märgitud neljal kuulutusel. Haridustasemetest nõuti 19-l korral kõrgharidust. Keskhariidus oli märgitud 3 korda ning eriharidus 9 korda. Kuus kuulutust ei olnud hariduse osas eelistusi märkinud.

Kahe kuu põhjal on näha, et hariduse ja teaduse valdkonnas on domineerivateks keelteks inglise ja vene keel. Nii oktoobris kui novembris ei olnud võõrkeelt nõutud enam kui 50% töökuulutustest.

3.2. KULTUUR JA MEELELAHUTUS

Oktoobrikuus oli kultuuri ja meelelahtuse valdkonnas 16 töökuulutust. Nende seas olid kolm nõutumat võõrkeelt inglise keel, vene keel ja soome keel. Lisaks oli märgitud ka rootsi keel. Võõrkeelteoskust ei olnud nõutud 3 kuulutuse puhul, mis teeb vaid 18,8%. Seega 81,2% selle valdkonna kuulutustest sisaldasid võõrkeele oskamise nõuet. Antud valdkonna kuulutustest olid 8 Tallinnast, 3 Tartust ning 5 kuulutuse puhul ei olnud asukoht märgitud. Haridustase oli välja toodud vaid kolmel kuulutusel, nendest kaks nõudsid keskharidust ning üks erialast haridust.

Novembrikuus oli kultuuri ja meelelahtuse valdkonnas 17 töökuulutust. Nende seas olid kolm nõutumat võõrkeelt, nagu ka oktoobrikuus, inglise keel, vene keel ja soome keel. Lisaks nendele oli üks kuulutus, kus nõuti vähemalt ühe võõrkeele oskust, märkimata ära spetsiifilisemad nõudmised. Võõrkeelteoskust ei nõutud nelja kuulutuse puhul, mis teeb vaid 23,5%. Seega 76,5% selle valdkonna kuulutustest sisaldasid võõrkeelte oskamise nõuet. Antud valdkonna kuulutustest olid 9 Tallinnast, 3 Tartust, 1 Harjumaalt ja 4 kuulutuse puhul ei olnud asukoht märgitud. Haridustase oli nagu eelneval kuulgi välja toodud vaid mõnel kuulutusel. Sel juhul oli 17-st kuulutusest 5-l märgitud nõutav haridus. Kaks korda oli nõudud keskharidust ja kolm korda erialast haridust.

Domineerivaks võõrkeeleks kultuuri ja meelelahutuse valdkonnas on inglise keel, millele järgnevad vene keel ja soome keel. Erinevalt hariduse ja teaduse valdkonnast oli võõrkeelte valdamise nõudluse protsent palju kõrgem. Keskmiselt 78,9% kuulutustest oli nõutud vähemalt ühe võõrkeele oskamist. Kõige rohkem kuulutusi oli mõlemal kuul Tallinnast ja Tartust. Haridustasemele ei olnud selle valdkonna kuulutuste puhul kummalgi kuul suurt rõhku asetatud.

3.3. RIIGI-JA AVALIK HALDUS

Oktoobrikuus oli riigi-ja avaliku halduse valdkonnas 46 töökuulutust. Nende seas olid kolm nõutumat keelt vene keel, inglise keel ja soome keel. Seitsmel juhul nõuti vähemalt ühe võõrkeele oskamist, ilma et oleks kindlat keelt täpsustatud. Selles valdkonnas jaguneb võõrkeelte nõudlus täpselt kaheks, kus 50% kuulutustest nõuab seda ja 50% ei nõua. Antud valdkonna kuulutustest olid 25 Tallinnast ja 9 Harjumaalt. Mitte nii arvestatavas koguses oli kuulutusi ka teistest linnadest ja maakondadest. Kõrgharidust nõuti 27s kuulutuses, keskharidust 15s, põhiharidust 3s ning nõutud haridustaset ei olnud välja toodud ühe kuulutuse puhul.

Novembrikuus oli riigi-ja avaliku halduse valdkonnas 60 töökuulutust. Nende seas olid kaks nõutumat keelt vene keel ja inglise keel. Kahel juhul oli mainitud, et peab oskama võõrkeelt, mainimata millist täpsemalt. Novembrikuus jagunev võõrkeelte oskamise nõue protsentuaalselt 25% ja 75% vahel, kus 25% juhtudest ei olnud võõrkeelteoskust nõutud. Kuuekümnest kuulutusest 38 olid Tallinnast. Ülejäänud jagunesid võrdlemisi võrdselt teiste linnade ja maakondade vahel. Kõrgharidust nõuti 24-s kuulutuses, keskharidust 21-s kuulutuses, eriharidust 11-s kuulutuses ning põhiharidus oli märgitud ühel korral. Haridustaset ei olnud avalikustatud 3 kuulutuse puhul.

Riigi-ja avaliku halduse valdkonnas oli kahe kuu peale nõutuim võõrkeel vene keel, millele järgivad inglise keel ja soome keel. Nagu ka kultuuri ja meelelahutuse teaduskonnas võrreldes hariduse ja teaduse valdkonnaga oli võõrkeelte oskamise nõue suurem, oli ka riigi-ja avaliku halduse valdkonnas see suurem. Võõrkeeli nõuti 62,5% kuulutustest, vastavalt sellele puudus nõue 37,5% kuulutustest. Kõige rohkem kuulutusi oli kokku Tallinnast. Eelistatuim haridustase oli mõlema kuu jooksul kõrgharidus, millele järgnes keskharidus. Erinevalt teistest valdkondadest oli siin eraldi välja toodud ka põhihariduse nõue.

***

Analüüsitud töökuulutuste puhul ilmus tendents, et on osa kuulutusi, kus ei ole märgitud spetsiifilist nõutud võõrkeelt, aga on öeldud, et peab oskama vähemalt üht võõrkeelt, mis viitab otseselt võõrkeele oskusele kui arvestatavale väärtusele tööturul. Selliseid töökuulutusi oli 16 213-st. Sellisel juhul ei tulene võõrkeeleoskuse vajadus konkreetsest tööst, vaid on väärtus iseenesest. Võõrkeeleoskus aitab tööle kandideerijat hinnata ning kirjeldab tema *habitust* jättes temast mulje kui haritud ja laia silmaringiga inimesest.

Kõige nõutum keel oli inglise keel, millele järgnes koheselt vene keel. Inglise keele nõudlus oli keskmiselt 11,7 kuulutuses ja vene keele nõudlus 11,5 kuulutuses iga valdkonna kohta kuus. See näitab, et vene keel on Eesti riigi tingimustes võrdväärset oluline inglise keelega, ning äärmiselt oluline tööturul konkureerimiseks. Sellest lähtuvalt olid inglise ja vene keel erinevates valdkondades enim nõutute seas. Nendele järgnesid soome keel ja taani keel. Ühesuguselt olid nõutud rootsi, norra ja saksa keel ning prantsuse, hispaania, itaalia ja portugali keel. Antud tulemused saadi liites keelte nõudluse korrad ning jagades jälgitud kuude arvuga, saades niimoodi aritmeetiline keskmine kõikide keelte kohta.

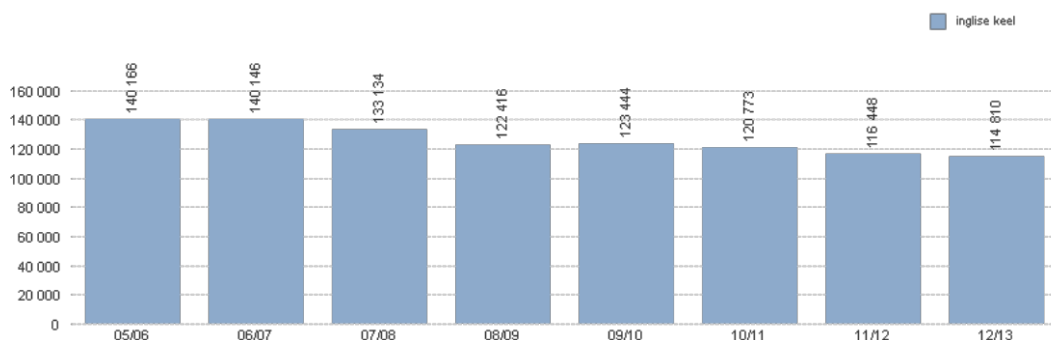
Otsest reeglipärasust nõutud võõrkeelte, asukoha ja haridustaseme vahel ei tekkinud, kuigi märgatavalt eristusid Tallinna linna töökuulutused vene keele oskuse nõudmise poolest. Selliste seaduspärasuste välja toomiseks on vaja kindlasti pikemaajalist analüüsi ning kaasata rohkem valdkondi, mida antud bakalaureusetöö maht ei võimaldanud.

Protsentuaalselt võttes nõuti võõrkeelte oskust 62,41% kuulutustest, mis teeb rohkem kui pool kõikide kuulutuste peale. See näitab, et võõrkeelteoskuse näol on tegemist tööturul hinnatava väärtusega, mis lubab seda vaadelda ka ühiskondliku väärtusena .

3.4. HARIDUSSILMA STATISTIKA

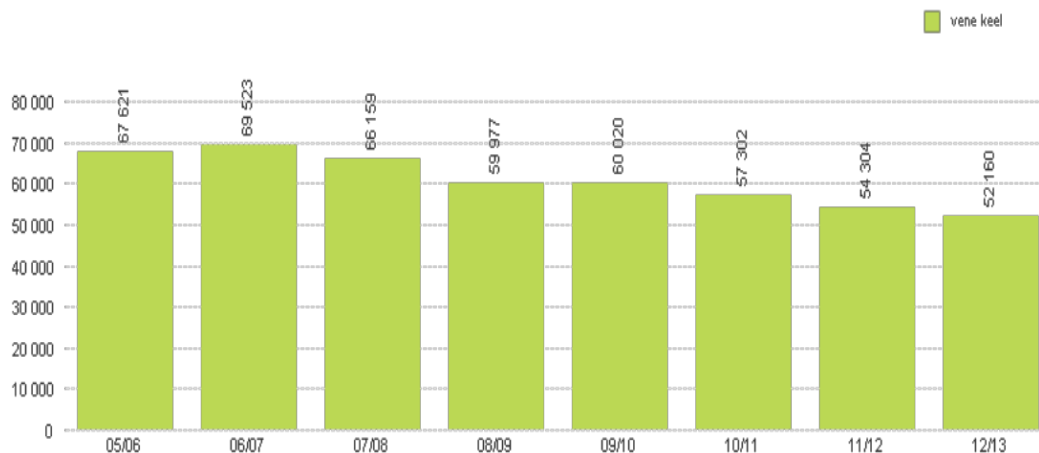
Internetiportaali HaridusSILM loodi Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt haridusnäitajate tutvustamiseks laiemale ringkonnale. HaridusSILMa statistika järgi on töös vaadeldud kolme enam nõutud võõrkeele õpetamise mahtusid Eesti Vabariigis. Siinkohal peab autor vajalikuks märkida, et järgnev statistika ei ole kõrvutatud üldlase õpilaskonna arvu vähenemise või tõusmisega aastate jooksul.

Haridussilma statistika näitab inglise keele õppijate hulka Eesti üldhariduskoolides 2005/2006 õppeaastast 2012-2013 õppeaastani. Visuaalselt on näha, kuidas õppurite arv järjest kahaneb. Seitsme õppeaasta vältel on inglise keele võõrkeelena õppijate arv langenud enam kui 20 000 õppuri võrra, mis protsentuaalselt teeb 18.09%.

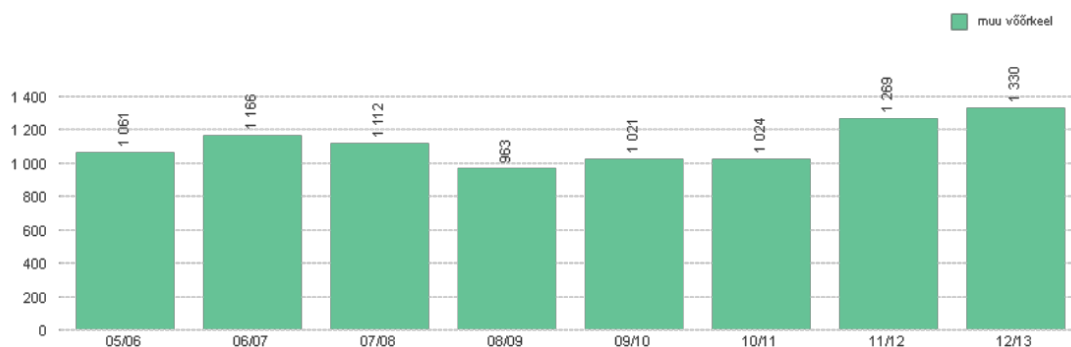
Tabel 1. (www.haridussilm.ee)

Samamoodi nagu on langenud eelmises alapeatükis vaadeldud inglise keele õppijate arv, on langenud ka vene keelt õppivate noorte arv. 2005/2006 – 2012/2013 õppeaastate jooksul on vene keelt õppivate inimeste arv langenud enam kui 15 000 õpilase võrra. Seda on vähem kui inglise keelt õppivate noorte arv, aga protsentuaalselt on langus 22,86%.

Tabel 2. (www.haridussilm.ee)

Soome keel oli töökuulutuste analüüsis nõutud võõrkeelte seas kolmandal kohal. Allolevalt tabelilt on näha, kuidas viimase kahe õppeaasta jooksul(2011/2012-2012/2013) on seda õppivate noorte arv kasvanud. Kui vaadelda soome keelt õppivate noorte arvu Haridusilma infosüsteemis pärinevatelt tabelitelt arvestuse alguse ajast on näha, et vahepeal on toimunud langus ja siis jällegi tõus. Praeguse seisuga on 2012/2013 õppeaastaks soome keele õppijate arv tõusnud 25,35%.

Tabel 3. (www.haridussilm.ee)

HaridusSILMa statistika järgi on vene keelt õppivate noorte arv protsentuaalselt rohkem langenud kui inglise keelt õppivate oma. Ometi on nende kahe keele nõudlus tööturul peaaegu võrdne. Ka „Eesti võõrkeelte strateegia 2009-1015“ uuringute järgi on õpilaste huvi inglise keele vastu jätkuvalt tõusnud, sama on ka prantsuse keelega. Huvi vene keele vastu on jätkuvalt langenud. Välja on toodud, et keeleõppe tulemust mõjutab olulisel määral asjaolu, mitmenda keelena ning millise õpisisu ja tundidearvuga keelt

õpitakse (VKS: 13) Siinkohal võib kohe tuua võrdluseks, et kõigepealt hakatakse õppima inglise keelt, seejärel alles vene keelt.

Huvi inglise keele vastu tõuseb, sest tegu on majanduslikul väljal valitseva keelega, mis on ka rahvusvaheline suhtluskeel. Krista Kerge, “Euroopa keeleõppe raamdokumendi” vastutav toimetaja on oma artiklis “Euroopa keeleõppe ühtne raamistik ja emakeel” toonud näite lapsest, kes kasvab üles vaadates võõrkeelset televisiooni, otsib internetist kodutööde vastuseid, sirvib võõrkeelseid veebilehti ja veedab aega rahvusvahelistes jututubades, kus suhtluskeel on võõrkeel. (Kerge 2007:33) Lapsed kasvavad mitmekeelses maailmas, kus keeleoskus on iseenesest mõistetav nõue.

Kui mõningad aastad tagasi peeti inglise keele valdamist väärtuslikuks omaduseks, siis tänapäeval on inglise keel saavutanud positsiooni, kus selle oskamine on iseenesest mõistetav ning ilma selleta on väga raske. Olgugi, et on näha, kuidas huvi inglise keele vastu on endiselt tõusvas joones, siis lisaks sellele peab kasvama huvi vene keele vastu, sest eesti majanduslik väli on seotud ka ida, mitte ainult läänega.

4. VÕÕRKEELTEOSKUS KUI VÄÄRTUS TÄNAPÄEVA EESTI TÖÖTURUL

Võõrkeelteoskus on tänapäeva ühiskonnas väärtus tänu mitmetele alateemadele, mida see endas hõlmab – võõrkeeleoskusega on seotud kultuuri tundmine ja hea haritus. Ühtlasi võimaldab see maailmaga paremini kontaktis olla ja informatsiooni erinevatest allikatest ammutada. Samas ei ole väärtuse puhul tegu millegi kindlaga vaid selle definitsioon võltub ajast, ühiskonnakorraldusest ja paljust muust. Kuna võõrkeel on tänapäeval igapäevaselt vajalik nii eraelus kui tööturul, siis on selle näol tegu väärtusega meie ühiskonnas. Francois Grin nägi võõrkeeli investeringu ja eraldi töövõimalusena.

Erinevate võõrkeeleõpet reguleerivate dokumentide olemasolu rõhutab võõrkeelteoskust kui väärtust tänapäeval. „Euroopa keeleõppe raamdokument“ on Euroopa keeleõppe alus, millest lähtuvad ka kohalikud võõrkeeleõppe dokumendid. Kuigi EKRI näol on tegu äärmiselt põhjaliku dokumendiga, siis ei ole selles puudutatud kõiki võõrkeelteõpet puudutavaid osasid nagu selle tähendust üksikisikule ja indiviidile, otseselt ei ole kasutatud väärtuse mõistet kuid dokumendi temaatika viitab võõrkeelteoskusele kui väärtusele. Rõhutati reguleeritud võõrkeeleõppe abil Euroopa ühtsuse saavutamist eelkõige poliitilisel tasandil, ning majandusliku suhtluse edendamist. (EKR 2002: 2) Olenemata raamdokumendi poliitilisest suunitlusest on sellega seotud väärtused ka hariduslikud püüdes luua ühest võõrkeeleõppe alust. Kultuuriliste väärtustena võib vaadelda kultuuriliste erinevuste rõhutamist, kultuuride mitte mõistmisest tulenevate ohtude vältimist ja austust kultuurierinevuste vastu.

Kohalik dokument “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” võtab oma eesmärgid üle EKRIst, aga lisab ka väikeriigile vajalikke muudatusi, mis julgustavad inimesi suhtlema pigem võõrkeeles kui emakeeles, et saavutada paremaid kontakte teiste rahvuste esindajatega. Samuti on seal toodud võõrkeelte tähtsus indiviidile, kust kajab läbi, et võõrkeele näol on tegu väärtusega. Käesolevas töös ei puudutatud

võõrkeeleõppe kvaliteedi küsimust, kuid vajab märkimist, et “Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015” autorid tõid välja, et kuna õpetajad on erineva ettevalmistuse ja tasemega, siis on võõrkeeleõppe tulemused erinevad. Probleemi tunnustatakse, kuid öeldakse, et selleni ei ole veel jõutud.

Kõige lähedasem ja otsesem dokument, mis reguleerib keeleõpet koolides on riiklik õppekava, mis näeb võõrkeeli kui väärtust eelkõige mitmekultuurilise maailma mõistmisel. Hetkel kehtiva õppekava üheks suureks boonuseks on koolidele võrdlemisi suure valikuvõimaluse võimaldamine keeleõppe valdkonnas, mis annab koolidele otsese võimaluse kohandada oma õppekava vastavalt tulevatele tööturu vajadustele, mida on võimalik ennustada jälgides maailma majanduse arengut. Kuid vaatamata sellele, et koolidele on see võimalus antud, siis vähesed neist haaravad sellest kinni, et kaasajastada oma võõrkeelteõppe kavasid.

Võõrkeelteoskust saab vaadelda kapitalina, sest seda saab kasutada lisaväärtuste loomiseks ning erinevat tüüpi kasumite toomiseks. Võõrkeelteoskus lubab hankida rohkem informatsiooni ja suurema osa maailmaga kursis olla. Lisaks sellele on võõrkeel välja toodud kui üks töövõimalusi tänapäeva tööturul ja hea majandusliku kontakti looja. Toetudes Bourdieule paigutub võõrkeelteoskus kapitalina kultuurilise kapitali alla, mis teisisõnu on teabekapital. Võõrkeelteoskus kui kapital on liikuv. Seda võib seostada ka sotsiaalse kapitaliga, mis võimaldab sotsiaalsetes situatsioonides paremini hakkama saada kui teistel. Olenevalt olukorrast võib seda näha ka majandusliku kapitalina, kus võõrkeelteoskus toob otsest majanduslikku kasu (võõrkeelteoskusega seotud töökohad). Võõrkeelteoskus on seotud otseselt isikuga ning omistatav ainult temale. Tegu on kapitalivormiga, mis ei ole vahetatav ja sureb kooskandjaga. Kapitali seisukohast on võõrkeelteoskus midagi, mis ei ole varastatav ning mida ei saa inimesest kunagi eraldada. Sellest võib järeldada, et võõrkeelteoskus on inimese jaoks püsiv väärtus, mida on võimalik enda kasuks olenevalt olukorrast ära kasutada.

Tänapäeval ei tööta keel enam ainult väärtusena, vaid ka võimu teostamise vahendina ideoloogilisel tasandil, mis aitab indiviididel kellegi üle sotsiaalset kontrolli omada tugevdades niiviisi isiklikku heaolu. Võõrkeelt võimuna saab kasutada eelkõige konkurentsi mõistest lähtudes, mis annab võõrkeele valdajale eelise tööturul. Küll aga

on haridusinstituutsioonid need, mis kontrollivad tänapäeva ühiskonnas toimuvaid võimumuudatusi, mis tähendab, et esialgu on kogu võim nende käes.

Töökuulutuste analüüsi põhjal, mis viidi läbi kahe kuu jooksul portaali www.cvkeskus.ee andmete abil, selgus selle perioodi võõrkeelte nõudlus tööturul. Selle põhjal tehtud statistika näitas, et võõrkeeli on nõutud 62,41% kuulutustes, mis on üle poole. Seega on võõrkeelte näol tegu tööturul nõutava väärtusega, mis omakorda teeb sellest ka ühiskondliku väärtuse. Kõige nõutumad keeled olid inglise ja vene keel, millele järgnesid soome ja taani keel. Inglise ja vene keel olid nõudluse poolest üksteisele väga lähedal. Inglise keelt nõuti keskmiselt iga kuu ühe valdkonna kohta 11,7 kuulutuses ja vene keelt 11,5 kuulutuses. Siinkohal annab märku tendents, et oleme lääne ja ida vahepeal ning nõudlus näeb ette, et oleksime võimelised mõlemaga majanduslikus kontakstis olema. Väikeriigina on meie majandusele kasulikum kui oleme võimelised suhtlema teiste riikidega nende emakeeles, sest sõltuvussuhted räägivad sellistes olukordades väikeriikide kahjuks.

Kehtivates õppekavades on toodud, et vene keelt võib õpetada nii esimese kui teise võõrkeelena, aga paljud koolid on valinud võimaluse õpetada seda teisena või hoopiski mitte. Kohati tundub vene keele õpetamine esimese võõrkeelena vajalikumana kui inglise keele õpetamine. Võõrkeelte strateegias on öeldud, et huvi keele vastu on palju mõjutatud sellest, mitmendana antud keelt hakatakse õppima. (VKS: 13) Valdav osa meediast, mis inimesi pidevalt ümbritseb on inglise keeles, mis annab võimaluse seda omandada keelekeskkonnas olemise näol. Vene keele puhul sellist olukorda ei ole, mistõttu oleks mõistlikum osades koolides õpetada vene keelt esimese võõrkeelena. Jälgides aga praegust HaridusSILMa statistikat on vene keelt õppivate noorte arv pidevalt langemas, mis annab vene keelt oskavatele inimestele tööturul väga suure eelise. Siinkohal on märgata õppekavade ühetüübilist rakendamist ja nõudlustega mitte kursis olemist, sest inglise keele ja vene keele nõudlus on peaaegu võrdne, aga nende õpetamine mitte. Inglise keel ei ole enam tööturul konkurentsivõimeline olemiseks piisav ning praeguse olukorra järgi eestis võiks oletada, et vene keele oskus on väärtuslikum kui inglise keele oskus.

Kuna töökuulutuste analüüsi põhjal selgus, et enam 60% töökuulutustest nõudsid võõrkeeleoskust, siis selle baasil võib kindlalt väita, et võõrkeelteoskus on

tänapäeva tööturul väärtus ning üks kõige konkreetsemaid sealjuures. Võõrkeelteoskus paigutub kultuurilisel kapitali alla, millest võib omakorda kasvada majanduslik kapital ja edasine töövõimalus seoses võõrkeelteoskusega. Seetõttu on need inimesed, kes valdavad võõrkeeli parema konkurentsivõimega kui need, kes ei valda. Need, kes valdavad võõrkeeli teostavad võimu nende üle, kes võõrkeeli ei valda.

Võõrkeelteoskus on eesti tööturul nõutud väärtus eelkõige tänu rahvusvahelisele ühiskonnale ning väljapoole suunatud majanduslikele suhetele.

KOKKUVÕTE

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk oli uurida ja analüüsida võõrkeelteoskust kui väärtust tänapäeva Eestis ja selle seotust konkurentsivõimega tööturul. Selle saavutamiseks analüüsiti võõrkeelteõppega seotud strategiadokumente uurides seal kirjeldatud võõrkeelteõppe eesmärke. Teema valik on päevakohane, sest maailma globaliseerumise tõttu on paljud süsteemid ülemaailmastumas ning suhtlemine erinevate rahvuste vahel on tihedam kui varem. See nõuab tööturul konkureerivatelt inimestelt suuremat keelepagasit kui varem. Olenemata sellest, et keeleõpe on mitmete erialade poolt uuritud teema, siis puuduvad võõrkeelteoskust kui väärtust tööturul puudutavad uuringud.

Töö esimene peatükk keskendus võõrkeeleoskuse teoreetilisele vaatepunktile, kus kirjeldati võõrkeelt kui väärtust, võimu teostamise vahendit ja kapitali. Kuna töö tegeleb tööturuga, siis on siinkohal võõrkeel oluline eelkõige konkurentsi mõistest lähtudes. Kuna keele roll kasvab ühiskonnas pidevalt siis sellega seoses kasvavad ka nõudmised tänapäeva kodanikele. Seega saavad need, kes antud nõudmisi täidavad teostada võimu nende üle, kes neid ei täida. Vastavalt keeleoskusele kujuneb ühiskonnas hierarhia ja sotsiaalne kihistatus. Võõrkeel ei ole enam ammu pelgalt oskus, vaid ka töövõimalus. Võõrkeel väärtusena on eriline eelkõige selle poolest, et see ei ole vahetatav, varastatav ega oma väärtust kuidagi kaotav. Ükskõik palju erinevaid võõrkeeli osatakse, nende oskamine on endiselt väärtus.

Teine peatükk vaatles võõrkeelteõpet sätestavaid dokumente, mis jaotus kolmeks osaks. Esmalt vaadeldi Euroopa keeleõppe raamdokumenti, seejärel võõrkeelte strateegiat ning viimasena õppekavasid. Dokumendid liikusid suuremast väiksemaks ning olid kõik omavahel seoses. Väärtused, mis olid kirjeldatud Euroopa keeleõppe raamdokumendis olid välja toodud ka riiklikes õppekavades. Võõrkeeltest tuleneva sotsiaalse hierarhia muutmine või säilitamine on haridusinstitutionide käes, kes

kontrollivad tööturule astuvate inimeste oskusi ja kapitali. Dokumendid tunnistavad võõrkeelt kui väärtust tänapäeva ühiskonnas ning näevad selle valdkonna arendamise olulisust. Välja on toodud põhimõtte lugeda osalise keeleoskuse omandamist ametlikuks, et luua inimesele võimalikult suur keelepagas. See võimaldab liikuda keelte vahel, suhelda nendes vabalt ilma, et peaks tuttav olema täpsemate grammatiliste struktuuridega.

Kolmas peatükk koosnes töökuulutuste analüüsist, mis viidi läbi kahe kuu jooksul kolmes valdkonnas www.cvkeskus.ee portaalis leidunud kuulutuste abil. Analüüsiti kolme valdkonda: haridus ja teadus, kultuur ja meelelahutus, riigi-ja avalik haldus. Töökuulutuste analüüsist selgus nõutavate võõrkeelte hierarhia, kus inglise keel ja vene keel olid kõikidest teistest nõutumad. Nendele järgnesid soome ja taani keel. Praegune olukord haridusmaastikul soosib pigem inglise keele kui vene keele õpet, millest tulenevalt väheneb vene keele oskajate arv ja suureneb nende inimeste konkurentsivõime tööturul, kes seda valdavad.

Uuritud dokumentidest selgus, et võõrkeelteoskus on ühiskonnas ja riiklikul tasandil hinnatud väärtus. Selleks, et võõrkeelteoskuse tähtsust suuremale elanikkonnale tutvustada on vaja laiendada selle kõlapinda, sest võimalused õppimiseks on olemas. Tänapäeval ei nõuta enam ideaalset grammatikat vaid oluline on oskus vestluspartneriga kontakt saavutada ja siis vastavalt mugavustsoonidele keeli vahetada ja viia läbi suhtlust osalejatele võimalikult mugavalt.

Võõrkeelteoskuse kui väärtuse avalik ja laiem tunnistamine tooks rohkem inimesi keeltekoolidesse ja koolituskeskustesse. Seeläbi on nad võimelised oma elukvaliteeti ja konkurentsivõimet tööturul parandama. Küll aga lõplikud otsused jäävad inimese enda ja tema motivatsiooni kanda.

Käesolev teema on äärmiselt päevakohane ning muutub aasta-aastalt järjest tähtsamaks. Tänu sellele on ka palju ruumi edasisteks uuringuteks. Kindlasti tasub töökuulutuste uuringuid teha põhjalikumalt, et selguks parem statistika tööturu nõudlustest. Seda võiks teha aastate kaupa, et saaks selgeks, kas võõrkeelte nõudlus aastate vältel kasvab või kahaneb.

Edasistesse uurimustesse võiks kaasata ka tööandjad, kes annaksid omapoolse hinnangu sellest, kuidas suhtutakse töötajatesse nende keeleoskuse baasil. See annaks

hea ülevaate ka sellest kuivõrd eesti ettevõtted hindavad ja nõuavad võõrkeelteoskusega inimesi.

Võõrkeelteoskuse temaatika on äärmiselt lai ning antud bakalaureusetöoga sarnasest aspektist vähe uuritud. Tänu ülemaailmastumisele on see pidevas arengus ja uuritavaid valdkondi tuleb järjest juurde. Tegu on väärtusega, mille uurimine edaspidi on hädavajalik.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Bourdieu, Pierre 1991. *Language and Power*. Cambridge: Polity Press
- Bourdieu, Pierre 1986. *The Forms of Capital*. Kättesaadav <http://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/bourdieu-forms-capital.htm>, 5. aprill 2014.
- Bourdieu, Pierre 2004. Uus kapital. *Praktilised põhjused: teoteooriast*. Tallinn: Tänapäev. lk 39-62
- Danesi, Marcel 2000. *Semiotics in Language Education*. Berlin: Walter de Gruyter
- Dictionary of the social sciences 2002. New York: Oxford University Press.
- Dijk, Teun A van 1998. *Ideoloogiad*. Culture 2000.
- Fairclough, Norman 1989. *Language and Power*. New York: Longman Group UK Limited GmbH & Co.
- Grin, Francois 2001. English as Economic Value: Facts and Fallacies. *World Englishes*, volume 20, issue 1, lk 65-78.
- Grin, Francois 2002. Using Language Economics and Education Economics in Language Education Policy. Council of Europe.
- Gümnaasiumi riiklik õppekava – Riigi Teataja I 2010, 01.09.2010, 1.
- Haridus-ja Teadusministeerium 2009. *Rakenduskava 2009-2011*. Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015.
- Kerge, Krista 2007. Euroopa keeleõppe ühtne raamistik ja emakeel. *Oma Keel* 2007 1: 27-40
- Lier, Leo van 2004. *The Ecology and Semiotics of Language Learning: A Sociocultural perspective*. Kluwer Academic Publishers.
- Masso, Anu; Vihalemm, Triin 2005. *Võõrkeelteoskus ja kasutamine, seos sotsiaalse integratsiooni ja mobiilsusega Eesti ühiskonnas 2002-2003*. Tartu.
- Oxford Dictionary of English 2013. New York: Oxford University Press.

- Pojman, Louis P 2002. Eetika. *Õiget ja väära avastamas*. Wadsworth: Wadsworth Group.
- Põhikooli riiklik õppekava. – *Riigi Teataja* I 2011, 14.11.2011, 1.
- Raeste, Eve 1999. Suhtluspädevus ja selle kujundamise võimalusi eesti ärikeeles õpetamisel. *Võõrkeeled kultuuridevahelises kontekstis*. Tartu. lk 3-31
- Saar, Johannes 2003. Järelsõna. *Praktilised põhjused: teoteooriast*. Tallinn: Tänapäev. lk 281-298
- Schjerve, Rosita Rindler; Vette, Eva 2012. *European Multilingualism: Current Perspectives and Challenges*. Great Britain: Short Run Press Ltd.
- Svendsen, Gunnar Lind Haase 2001. *Bourdieu's Expanded Concept of Capital: Its Potential for Application with a Focus on Social Capital*. Aabenraa: The Danish Institute of Border Region Studies. Kättesaadav http://aal.au.dk/fileadmin/www.aal.au.dk/antropologi_og_etnografi/forskning/arbejdsrapporter/no9gunnar.pdf, 5. veebruar 2014.
- Swartz, David 1997. *Culture and Power: The Sociology of Pierre Bourdieu*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Toomet, Ott 2007. Kas keeleoskus aitab leida paremat tööd? *Riigikogu kantselei*. Kättesaadav <http://www.riigikogu.ee/rito/index.php?id=16118> 10.mai 2014
- Tulviste, Tiia 2011. Psühholoogia ja keeleteaduse piirimail-psühholingvistika. *Oma Keel* nr 2, lk 5-6
- Vabariigi Valitsus 2010. *Gümnaasiumi riiklik õppekava*. Lisa 2.
- Vabariigi Valitsus 2011. *Põhikooli riiklik õppekava*. Lisa 2.
- VKS 2009 = Haridus- ja Teadusministeerium 2009. *Eesti võõrkeelte strateegia 2009-2015*. Tartu.
www.haridussilm.ee

SUMMARY

Foreign Languages as a Value on the Labour Market in Present Estonia

Throughout history foreign languages have been a studied subject by many specialities and fields. It has been researched by philologists, philosophers, economists and many others. Language studies have become important in cultural studies. But there are no current researches that would emphasize the connections between foreign language skills and its value on the labour market. Although the amount of documents describing foreign language studies in Europe has grown and has become a subject of importance.

The main purpose of this paper is to describe the importance of foreign language skills in present Estonia, its connections with competition between the labourers on the labour market and through this how foreign languages are a value in present society. The paper has been divided into four parts.

The first chapter concentrated on the definition of value, capital and power. The purpose of the first chapter was to provide with different value definitions, explain foreign language skills as capital and power, in which this work will operate. Considering there are no finite explanations for the definition of value and the term is constantly changing due to society regulations and different belief systems.

The second chapter focuses on the analysis of documents that regulate foreign language studies on state level. The purpose was to find out if and how foreign language skills are described as a value in these documents. In addition to see if and how the documents associate foreign language skills with the labour market.

The third chapter looked at the wanted ads on one of Estonian labour market webpages www.cvkeskus.ee to find out how many of the ads require foreign language skills in the period of two months and the result was that more than 60% required

foreign languages. Which meant that on most cases foreign language skills were needed and therefore foreign language skills are a value on the labour market.

The fourth chapter binds together previous chapters and gives an overview of the current situation. Foreign language skills as value are not handled as thoroughly as it could be in present society and therefore the subject itself stays distant from the regular citizen, although the subject itself is important in society.

LISAD

LISA 1

	E	R	F	S					E				Va	Harid	Asuk
Haridus/teadus OKTOOBER	G	S	N	E	O	K	E	R	P	T	T	lik	ustase	oht	
1 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324333&w=1	1	1											kõrg	tallin	
2 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=323858&w=1	1	1											kõrg	muu	
3 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324131&w=1													kõrg	tallin	
4 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=323928&w=1													kõrg	tallin	
5 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=323266&w=1														tartu	
6 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=321920&w=1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1			tallin	
7 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324535&w=1													kõrg	pärn	
8 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324418&w=1													kõrg	tallin	
9 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324412&w=1														tallin	
0 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324359&w=1												1	kõrg	tallin	
1 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324268&w=1			1									1	kõrg	tallin	
1 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324067&w=1													eri	harju	
2														maa	

LISA 2

	E	R	F	S				E			VA	Hari	Asu	
Haridus/teadus	N	U	I	W	N	D	D	F	S	I	P	LI	dusta	koh
NOVEMBER	G	S	N	E	O	K	E	R	P	T	T	K	se	t
1 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=325795&w=1	1	1											kõrg	talli nn
2 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324563&w=1	1												kõrg	talli nn
3 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324936&w=1														talli nn
4 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324663&w=1													kõrg	mu u
5 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=323679&w=1													kõrg	talli nn
6 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324131&w=1													kõrg	talli nn
7 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=324016&w=1	1		1									1	kõrg	talli nn
8 http://www.cvkeskus.ee/view_jobad.php?job_id=326017&w=1													kõrg	tart u
9 http://www.cvkeskus.ee/view	1	1											kõrg	talli

1 9	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=325631& w=1												eri	harj uma a
2 0	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=325321& w=1	1												talli nn
2 1	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=325316& w=1												eri	talli nn
2 2	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=325315& w=1	1												talli nn
2 3	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=325030& w=1	1											kõrg	talli nn
2 4	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=324755& w=1													mu u
2 5	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=324644& w=1	1				1							eri	talli nn
2 6	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=324609& w=1	1											kõrg	ida- viru maa
2 7	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=324535& w=1												kõrg	pär nu
2 8	http://www.cvkeskus.ee/view _jobad.php?job_id=324412& w=1													talli nn

LISA 3

	E	R	F	S	N	D	D	F	ES	P	VA	Har	As
Kultuur/meelelahutus	N	U	I	W	O	D	D	F	ES	P	VA	idu	uk
OKTOOBER	G	S	N	E	K	E	R	P	IT	T	LIK	sta	oh
												se	t
1	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=322474&w=1	1	1	1									Ta lli nn
2	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324387&w=1		1										Ta lli nn
3	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324367&w=1												Ta lli nn
4	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324218&w=1												Ta rt u
5	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324214&w=1		1										Ta rt u
6	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324212&w=1	1	1	1								eri	Ta rt u
7	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=323876&w=1		1										Ta lli nn
8	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=323759&w=1	1										kes k	m uu
9	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=323755&w=1	1										kes k	m uu
1	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=323751&w=1	1											m

0	w_jobad.php?job_id=32322 1&w=1																		uu
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=32311 2&w=1	1		1	1														Ta lli nn
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=32297 3&w=1	1																	Ta lli nn
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=32200 30&w=1	1																	m uu
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=32199 49&w=1	1																	m uu
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=32189 51&w=1	1		1															Ta lli nn
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=31991 61&w=1																		Ta lli nn
		10	5	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

LISA 4

	E	R	F	S					E			VA	Harid	Asu
Kultuur ja meelelahutus	N	U	I	W	N	D	D	F	S	I	P	LI	ustas	koh
NOVEMBER	G	S	N	E	O	K	E	R	P	T	T	K	e	t
1 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325702&w=1	1											1		talli nn
2 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=326026&w=1	1		1										eri	talli nn
3 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325891&w=1	1													muu
4 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325737&w=1	1	1											kesk	talli nn
5 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325680&w=1														muu
6 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325115&w=1	1		1											muu
7 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325066&w=1	1	1	1											talli nn
8 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=325054&w=1	1	1											kesk	talli nn
9 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324550&w=1														talli nn
10 http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=324632	1													talli nn

	&w=1																		
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324628																		
1	&w=1	1																	muu
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324387																		
2	&w=1		1																talli nn
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324592																		
3	&w=1																eri		harj uma a
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324218																		
4	&w=1																		tart u
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324214																		
5	&w=1		1																tart u
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324212																		
6	&w=1	1	1	1													eri		tart u
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323876																		
7	&w=1		1																talli nn
		1	0	7	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

LISA 5

	E	R	F	S	N			E		VA	Harid	Asu
Riigi - ja avalik haldus	N	U	I	W	O	D	D	F	S	I	P	LI
OKTOOBER	G	S	N	E		K	E	R	P	T	T	K
											ustas	koh
											e	t
1	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324520 &w=1	1										kõrg nn
2	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325100 &w=1											harj uma a kesk
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324276 &w=1											harj uma a põhi
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325232 &w=1										1	kõrg nn
5	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325120 &w=1											kõrg nn
6	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325108 &w=1	1										kõrg nn
7	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325091 &w=1											harj uma a kõrg
8	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325017 &w=1											hiiu maa kesk
9	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=325015 &w=1											hiiu maa kesk
10	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=324997											kõrg nn

3	w_jobad.php?job_id=324129 &w=1																		nn
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323950 &w=1	1	1	1														kõrg	talli nn
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323949 &w=1	1	1	1														kõrg	talli nn
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323714 &w=1													1				kesk	rapl ama a
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323713 &w=1													1				kesk	pärn uma a
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323711 &w=1													1				kesk	lään ema a
3	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323710 &w=1													1				kesk	lään ema a
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323709 &w=1																	kesk	järv ama a
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323702 &w=1																	kesk	ida- viru maa
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=323454 &w=1																	kõrg	talli nn
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=320679 &w=1															1		kesk	talli nn
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=320459																	kesk	tart u

	&w=1														
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=317133														
5	&w=1													põhi	harj uma a
4	http://www.cvkeskus.ee/vie w_jobad.php?job_id=314077														
6	&w=1													põhi	harj uma a
		9	2	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	

LISA 6

	Riigi-ja avalik haldus NOVEMBER	E N G	R U S	F I N E	S W E D	N O K	D E R	D F E R	F S T	E I P T	P T K	VA LI K	Harid ustas e	Asu koht
1	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32591 1&w=1	1	1										kõrg	tartu maa
2	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32775 0&w=1	1	1										kõrg	ida- viru maa
3	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32766 1&w=1	1	1										kõrg	ida- viru maa
4	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32755 4&w=1	1	1											tallin n
5	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32713 7&w=1	1	1										kõrg	tallin n
6	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32785 5&w=1	1											kesk	tallin n
7	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32765 7&w=1	1											kõrg	tallin n
8	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32722 3&w=1		1										kesk	tallin n
9	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32752 4&w=1												kõrg	tallin n
10	http://www.cvkeskus.ee/viiew_jobad.php?job_id=32701												kesk	tallin n

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Liis Jõgi

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose
“Võõrkeelteoskus kui väärtus tänapäeva Eesti tööturul” mille juhendaja on Kristi Raudmäe

1.1 reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 02.06.2014

